

19

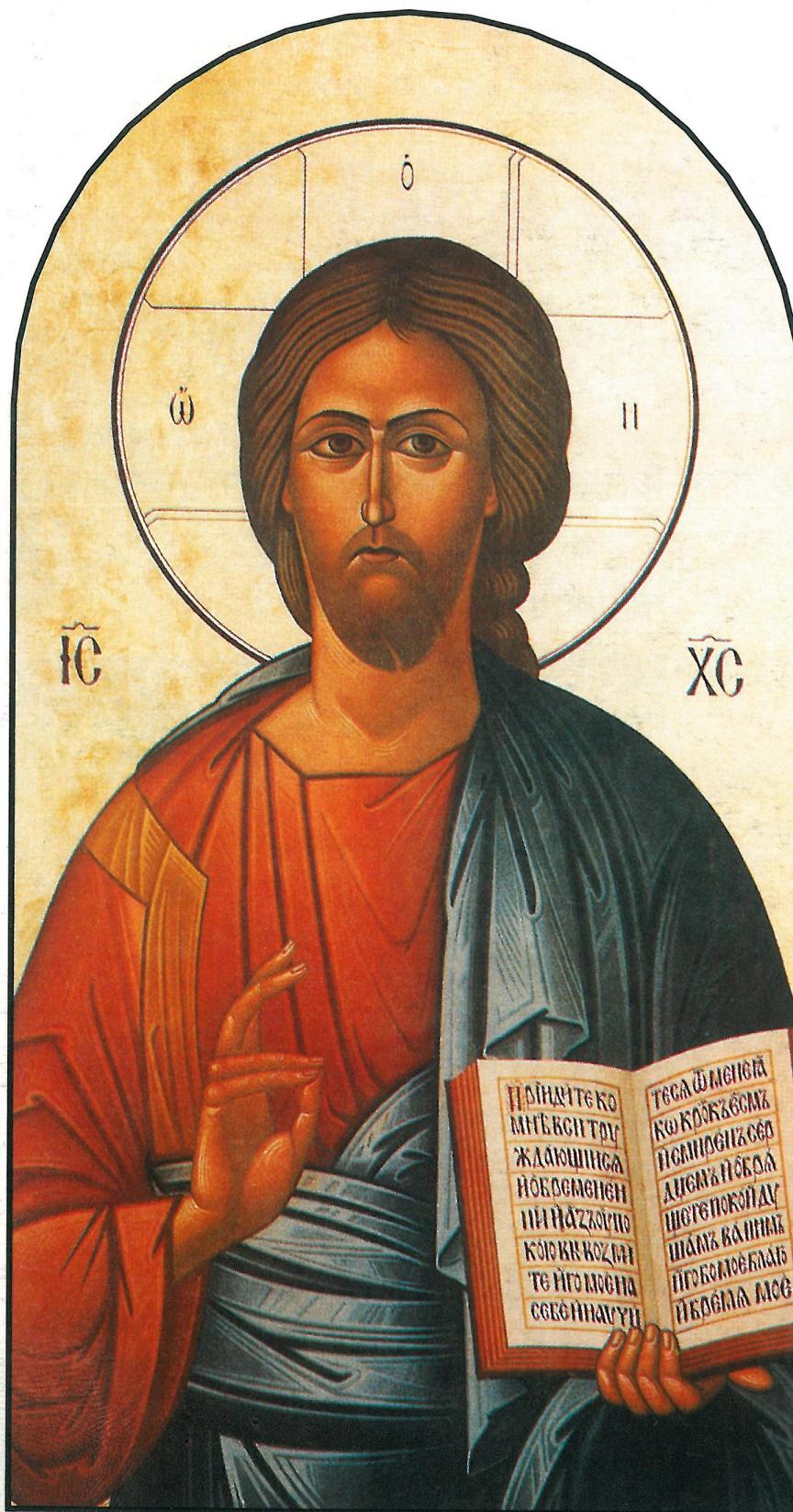
ČASOPIS GRÉCKOKATOLÍCKYCH BOHOSLOVCOV

Pramen

ROČNÍK IV.

ČÍSLO 1

CENA 8 Sk

Otázka pre
o. biskupa Jána

Čo si myslia
prešovčania
o živote

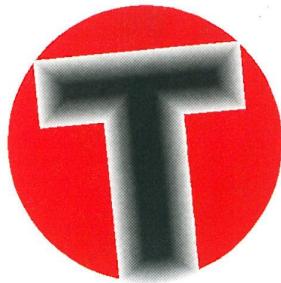
Hajdugorog
- maďarský
gréckokatolíci

Svidnícky zbor

Prešovská
katedrála

Gréckokatolíci
na Slovensku

40. sebastských
mučeníkov

TLAČIAREŇ

Juraj KUŠNÍR, združenie podnikateľov

- ➡ 4-farebná ofsetová tlač
- ➡ počítačová sadzba
- ➡ reklamné prospekty
- ➡ publikácie
- ➡ hospodárske tlačivá
- ➡ laminovanie
- ➡ svadobné oznamenia
- ➡ promočné oznamenia

Sabinovská 117, 080 01 PREŠOV
tel./fax: 091/71 04 11

kvalita

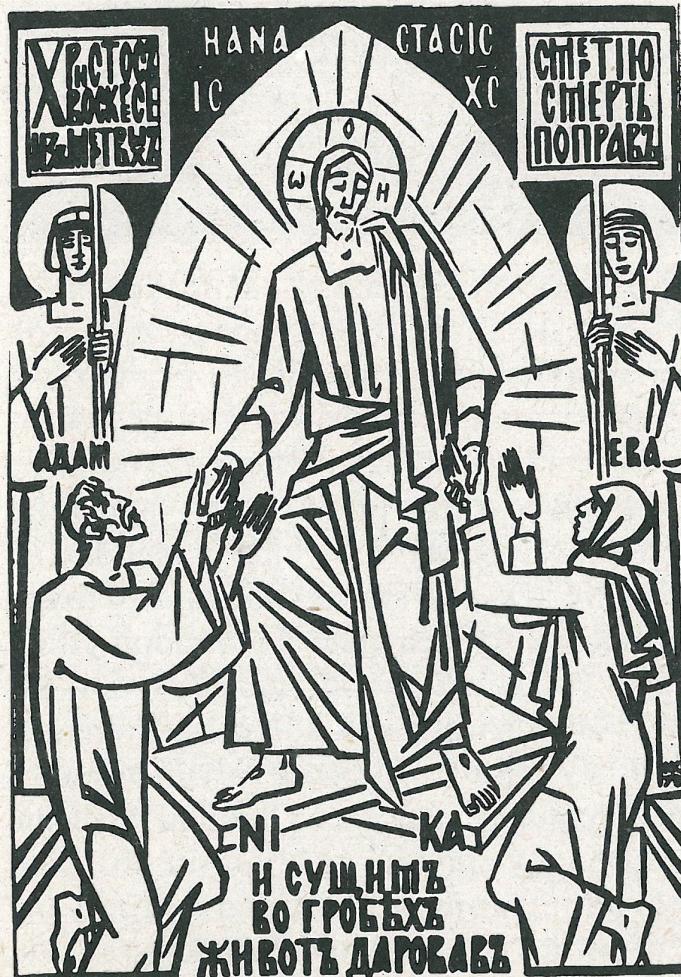
rozumná
cena

Milý čitateľ

žiť evanjelium v tomto svete je zaiste t'ažké. No ešte t'ažšie je žiť bez Boha. Boh je ten, ktorý dáva zmysel tvojmu a môjmu životu. Sám dobre vieš, že keď stratíš zmysel jednej hodiny, či dňa, je tento úsek času nevyslovne t'ažký. O čo horšie sa prežíva bez neho celý život. On je pokladom, ktorý do nás dáva Boh, aby sme žili plnohodnotným životom.

Tento plný život sa vyznačuje zmenou, rozmanitostou. A každý z nás je naplnený rôznymi darmi, každý ich má hojnosť podľa svojej prirodzenosti. Iste si spomenieš na podobenstvo o talentoch, ktoré rozdal Pán domu. Áno, je t'ažké rozmnožiť talent, ktorý mám, keď neviem ako a kde. Boh t'a ani tu nenecháva samého. On ti už dal odpoved'. Talent môžeš rozmnožiť len na dvoch miestach: na kolenách v modlitbe a v službe blížnemu. A ako? Úplným odovzdaním svojej vôle do rúk Boha a rozdaním celého svojho "ja" do rúk blížnych.

br. Giorgio

OBSAH

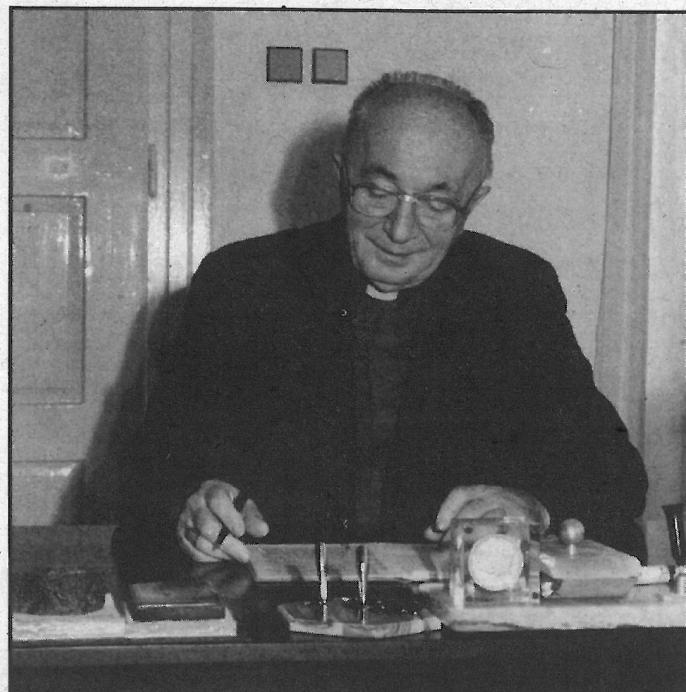
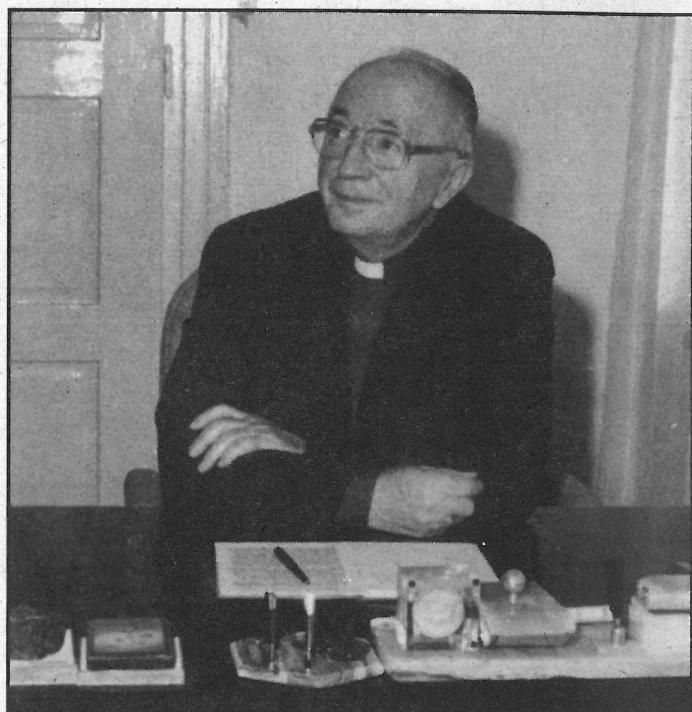
- 4 Otázka: povolanie**
rozhovor so sídelným biskupom o. Jánom
- 6 Anketa**
čo si myslia prešovčania o živote
- 7 Seminársekundy**
27.12.1995 - 10.3.1996
- 10 Hajdugorog - maďarskí gréckokatolíci**
reportáž zo zájazdu do Maďarska
- 14 Svidnícky zbor**
predstavujeme vám zbor pri chráme sv. Paraskevy
- 16 Prešovská katedrála**
o skvoste našej malej cirkvi
- 18 Gréckokatolíci na Slovensku**
o začiatkoch gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
- 19 Z kríza do prázdnego hrobu**
o ikone umučenia Ježiša Krista
- 23 Sebastskí mučeníci**
životopis svätých
- 25 Horoskopy - Áno alebo Nie?**
sú horoskopy správne?

Otázka pre o.biskupa Jána:

ČO ZNAMENÁ SLOVO "POVOLANIE"?

Tak, ako každý rok, aj tohto roku mnohí chlapci si podali prihlášku na vstup do nášho seminára. Rozhodujúcim kritériom ich prijatia je povolanie k tomuto stavu. Boh mnohých ľudí povoláva, jedných do kňazstva alebo do iného povolania (lekár, učiteľ, manžel či rehoľník). Mnohí sú povolaní do "všedného" kresťanského života, ale necítia to ako povolanie. Poprosili sme otca sídelného biskupa Jána o definíciu slova "povolanie".

Neodvážim sa odpovedať na túto otázku len tak svojimi slovami. K najväčším filozofom sveta patrí Blais (Ble) Pascal. V noci z 23. na 24. novembra 1654 prežil svoje obrátenie, povolanie. Strelol sa so skutočne živým Bohom. Od onej noci nosil vo svojom kabáte pod podšívkou až do svojej smrti napísané skúsenosti tejto noci. Píše: Boh Abraháma, Izáka a Jakuba nie je Bohom filozofov a učencov. Tento Boh nie je len ideou. Je to živý Boh, ktorý zasahuje, jedná a volá do svojej služby, aby mohol uskutočniť svoje plány s ľudstvom. Tento Boh je tvorcom dejín.

12. hlavou Genezis sa začína nový úsek Písma, začínajú dejiny spásy, začiatok národa Izrael, Božieho ľudu, Cirkvi. Započúvajme sa do tejto kapitoly. Všetky pokolenia budú požehnané. Porovnajme s tým, čo vidíme dnes: teror, prírodné katastrofy, zápas človeka o peniaze, o svetové trhy a všetko ďalšie, čo človek ako notorický pesimista si môže domyslieť. Prati všetkému pesimizmu ľudstva majú byť všetky národy a pokolenia požehnané.

Prvýkrát počujeme onoho muža Abraháma z mesta Ur v Chaldeji. Súčasné vykopávky dávajú nahliadnuť do jeho pôvodnej domoviny. Je to krajina pri Eufrate a Tigrise, blízko Perzského zálivu,

dnešný Irak, kde nedávno bola vojna. Už vtedy tam bola vysoká kultúra, ale ľudia uctievali prírodných bôžikov, najmä Mesiac. A tu zasahuje živý Boh a nenecháva ľudstvo v temnotách, zjavuje sa Abrahámovi a tu je rozhodujúci moment pre celé ľudstvo, pre teba i pre mňa. V Tebe Abrahám majú byť všetky národy požehnané.

Pán hovorí Abrahámovi: opust svoju vlast, príbuzenstvo a odíd' z otcovského domu do krajiny, ktorú Ti ja ukážem.

Prenesme sa o dve tisíc rokov neskôr. Ten istý Boh povoláva rybárov, ako čítame v evanjeliach. Opustili otca, rodinu, loďku, siete a nasledovali ho. Zanechali to, na čo boli zvyknutí, čo im bolo známe, blízke, lebo volal živý Boh.

Vlastné cesty budú prekrížené, lebo Božie cesty sú vyššie. Boh nežiada od človeka nezmyselnú obetu. "Ja Ťa požehnám a dám Ti veľké meno." Pravdepodobne meno Abrahám neznamenalo viac ako naše mená. Možno nič, možno ho vysmievali, zabúdali na neho, ale Boh ho zapísal do knihy života. "Ty máš byť požehnaný." Abrahám a s ním každý povolaný opúšťa doterajšie. Ako obstáť? Božia ruka ho povedie, Božie požehnanie bude jeho ochranou, ktorá ho neopustí.

Vážme si požehnanie Božie, požehnanie Cirkvi, kňaza. Nezabúdajme, ako sme požehnaní ako kresťania, veriaci, patriaci Pánovi a Jeho Cirkvi. Som požehnaný a s miem požehnanie dávať d'alej. Požehnanie sa nemá prijímať len pre seba, ale sa má dávať d'alej. Je naozaj podivuhodné povolanie Abraháma, ale aj pre každého z nás. Dajme si otázku: Som požehnaný (požehnaním) pre svoju rodinu, rodičov, pre svoje okolie? Ak nie, tak prečo? Čo robíť, aby som povolanie požehnania splnil?

Dnes si mnohí myslia, zarábam pre rodinu, obzerajú sa na peniaze. Je to tiež dobré, ale nie

úplné, ako keby chýbal prst ukazujúci na Boha. Boh Ťa chce požehnať a Ty sám máš byť požehnaním. Nejde tu o výkony, ale svoju veľkú alebo malú silu vložiť do ruky Božej. Čím viac stojím v prúde Božieho požehnania, tým viac ho môžem dávať d'alej.

Ako som naznačil, osobitným povolením je povolanie ku Kristovmu kňazstvu. Jeho osobitosť nie je v tom, že je jednou z najväčších sviatostí, ale v tom, že tu nastáva vzťah ja a Boh. Do tohto vzťahu vstupuje viditeľná Cirkev, ktorú Boh založil na zemi. Ten, kto sa chce stať kňazom, nestáva sa iba kňazom Krista, ale aj kňazom Cirkvi. Preto ona, tak ako Peter, vlastní kľúče od budúcnosti nášho povolania. Ak je povolanie pravé, potom sa niet čoho báť. Ježiš hovorí: Klopte a otvoria vám. Ak vydrží naše povolanie aj skúšku dočasného odmietnutia, potom možno povedať, že je pravé. Ale aj tu platí to, že povolanie, aj keď ho navonok neuplatňujem, musím neustále rozvíjať tam, kde ma vôle Božia postavila.

Sv. Augustín hovorí:

Ja som v Bohu, čo je silnejšie?

Boh je vo mne, čo je krajšie?

*Tiesťkym pracovníkom Prameňa, jeho čitatelom,
čluboducom a dopisovateľom zo srdca
žehná vďačný + pápež František, biskup*

Aký je cieľ Vášho života?

S touto otázkou sme sa v sobotu, 9.3.1996 vybrali do ulíc Prešova a boli sme veľmi prekvapaní nad odpovedami okoloidúcich. Viac ako 80% ľudí bolo úplne zaskočených a len dosť ľažko nachádzali odpoveď. A tak kladiem ďalšiu otázkou: Ako môže človek šťastne prežiť svoj život, ak nevie prečo žiť, ak nemá základnú schému svojho života? A čo večnosť? Tak čítajte a premýšľajte o vlastnom živote.

PANI STREDNÝCH ROKOV, ASI 40: "Čo ja viem? Som katolíčka. Mám cieľ, aby som bola dobrá, lebo viem, že existuje život po smrti. Niečo v tom zmysle."

MARTINA - 21 rokov: "Tak to je ľažká otázka. Hlavne, aby som bola zdravá, to asi nezáleží od mňa. Pomáhať ľuďom, robiť radosť iným."

SESTRIČKY MELÁNIA A ROMANA: "Dostať sa do neba, slúžiť Ježišovi z celého srdca."

STARŠIA PANI: "Tak ako už starší ľudia. Ja sa nebudem vyjadrovať."

PETER - 24 rokov: "Čo ja viem? Mať sa lepšie. Nájsť si nejakú lepšiu prácu."

ŽANETA - 19 rokov: "Splnenie mojich túžob, čo som si predsa vzala. Pomáhať svojím rodičom, súrodencom."

JOZEF - 64 rokov: "Už som v dôchodku, tipujem NIKÉ a prehrávam. A Boh? Oslabol som vo viere. Vyhrávajú iba tí, ktorí majú, tým slabším sa nedari."

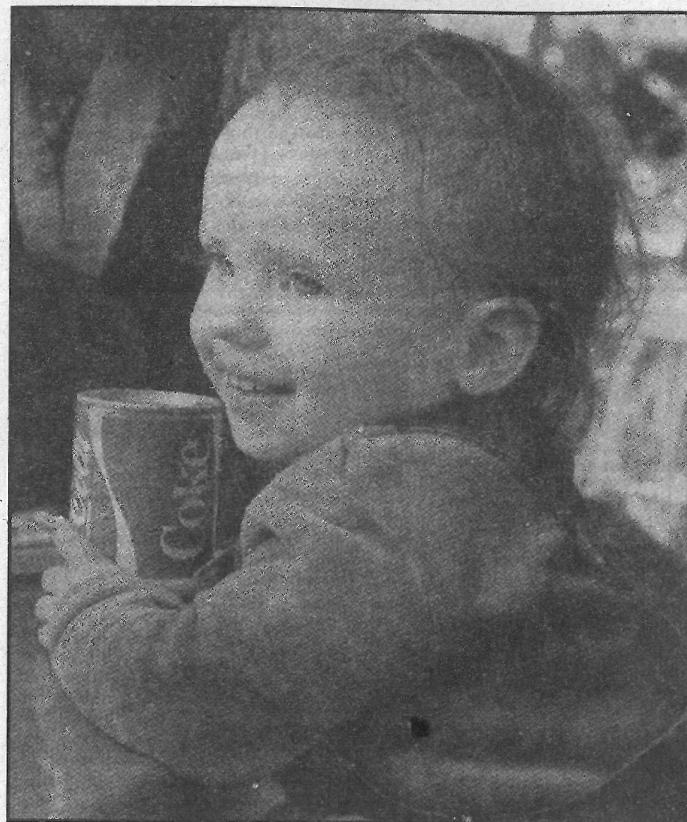
FANÚŠIK SPARTAKU TRNAVA: "To je blbá otázka. Bez komentára. Keby ste sa ma spýtali na futbal, odpovedal by som."

JÁN - 77 rokov: "Pomôcť iným ľuďom a sebe."

MÁRIA - vek neuvádzza: "Robiť dobro ľuďom."

HELA - 19 rokov: "Nájsť si správneho partnera."

JANO - 19 rokov: "Mať dobrú rodinu, pekný dom, auto, ísť na nejakú dovolenkú."

ANNA - 65 rokov: "Nie, ja nechodom do kostola, nemôžem vám povedať. Ja nemám žiadny."

ANNA - 75 rokov: "Ta kec me tak Pán Buh dal, ta tak žijem." *Takže sa chcete dostať do neba?* "No ta do neba. Každý še chce dostať do neba, či nás tam vežnu, nezname." *Daktori nechcu!* "Nechcu ísc do neba? Ta to zato bo neznaju co to." *Žijece zato žeby sce prišli do neba, a pomáiac druhým ľuďom..* "Ta my pomáhamo išče, bo še i modlime, i na omšu dame za nich, za zomrelých, no ta."

LUDMILA - 35 rokov: "Ciel môjho života? Mám štyri deti a snažím sa aby som z nich vychovala dobrých ľudí. Snáď..."

ANNA - 42 rokov: "Ciel môjho života? Moje deti. Sú už veľké, ale vidím všetko v nich."

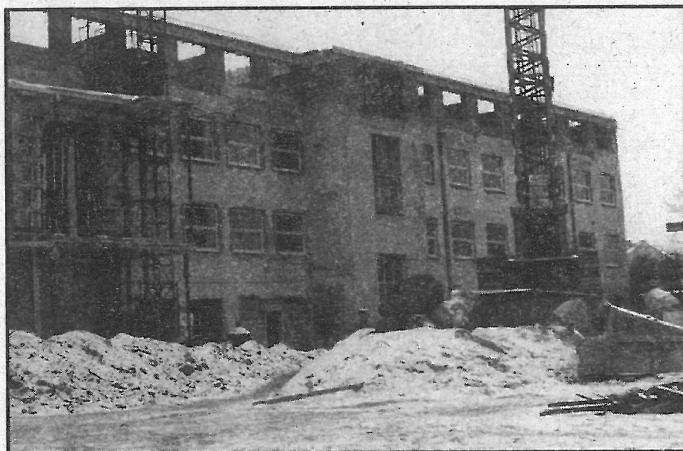
ZITA - 40 rokov: "Čo ja viem? Niečo dosiahnuť v živote. Dosiahnuť kariéru, zdravie, byť spokojná, aby nám peniaze vystačili. Aby sme nepociťovali núdzu, tak podobne."

EVA - 25 rokov: "Zmysel môjho života? Asi cesta k Bohu. Žiť, aby som dosiahla cieľ, po ktorom túžim."

FUTBALISTA DUŠAN - 29 rokov: "Som rád, že žijem, som šťastný, mám výbornú manželku, výborných rodičov."

seminár sekundy

27.12. 1995 sa uskutočnil vianočný futbalový turnaj v telocvični SOU elektrotechnického v Prešove. Zúčastnil sa ho aj výber nášho seminára. Škoda, že chlapci vypadli už v druhom kole pri stretnutí s mužstvom saleziánov z Prešova. Aj keď sme remizovali 1:1, konečný penaltový rozstrel pochoval naše nádeje. Turnaj vyhrali chlapci z Fulianky, okres Prešov.

Pohľad na rozostavaný seminár.

7.1. sme prišli do seminára. Začal sa nový rok 1996. Bola akoby iná atmosféra. Všetci sme sa zvítali. Noc bola krátka, lebo sme vedeli, že v pondelok sa začína už posledný týždeň prednáškového obdobia zimného semestra.

10.1. Ráno sme slávili liturgiu zmierenia. Poobede k nám prišli naši otcovia spovedníci. Vykonali sme si novoročnú spoved' každý u svojho spovedníka.

12.1-15.1. bolo obdobie zvláštnej vírusovej epidémie. Bola to druhá vlna, ktorá nenapadla nás, ale naše "počítačové stredisko". Vďaka ochotným pracovníkom niekoľkých firiem v Prešove sa nám podarilo toto zhoubné ochorenie vyliečiť.

13.1. sa začala duchovná obnova v obidvoch častiach seminára. Bola na tému: Kňazstvo a bratské spoločenstvo. Po úvodných slovách otcov špirituálov každý porozjímal nad sebou

samým. V dolnom seminári sme sa stretli aj po skupinách, kde sme sa spoločne delili. Tí, ktorí dostali odvahu, sa podeliili v kaplnke s celým spoločenstvom.

Erb Spolku biskupa Petra Pavla Gojdica.

14.1. na prvácej aule sa zišli členovia Spolku biskupa Petra Pavla Gojdica. Zhodnotil sa v krátkosti starý rok a hľadali sa riešenia problémov, ktoré vznikli. Zároveň bola zvolená nová redakčná rada pre rok 1996.

15.1. sa stal osudným dátumom pre lenivcov. Museli zapnúť všetky svoje sily, aby dobehli, čo zameškali. Začalo sa totiž zimné skúšobné obdobie. Bolo poznamenané zmenenou klasifikáciou a iným prístupom vedenia k tejto problematike.

19.1. prišiel do Prešova Dr. Jiří Grygar. Vo veľkej zasadačke Okresného úradu predniesol prednášku na tému Vznik a vývoj vesmíru. Boli na nej aj niektorí bohoslovci. Mnohí sa zúčastnili podobnej prednášky pred rokom.

20.1. sme pripravili, ešte pod vedením starej redakčnej rady, posledné číslo III. ročníka nášho časopisu.

Dirigent nášho zboru p.Pavol Vasil.

24.1. sa v Parku kultúry a oddychu v Prešove uskutočnil vianočný ekumenický koncert prešovských zborov. Zúčastnil sa na ňom aj náš Zbor sv. Romana Sladkopevca.

26.1. vo večerných hodinách nás navštívil o.biskup Ján Hirka. Porozprávali sme sa o našich problémoch a o možných riešeniach. Otec biskup prisľúbil, že nás bude pravidelne navštevovať.

27.1. sa uskutočnil halový futbalový turnaj, ktorý usporiadal mládežnický futbalový klub Sancta Maria pri chráme sv. Mikuláša v Prešove. Na tomto turnaji sme získali II.miesto. Od prvenstva nás delil vzájomný zápas, v ktorom sme podľahli 1:0.

28.1. sa v našej katedrále uskutočnila vysviacka bohoslovov, ktorí študovali v Maďarsku. Títo bohoslovci už pol roka pôsobili ako diakoni v maďarskom dekanáte. Boli to Róbert Matyi, Michal Tóth, Attila Vakles a Jozef Vaszily.

30.1. - 11.2. sme boli doma na "zaslúženom odpočinku" po skúšobnom období.

8.2. uplynul rok od smrti nášho spolubrata Petra Pulščáka. Pán si ho povolal v mladom veku k sebe do neba. Za pokoj jeho duše otec špirituál Skyba slávil prvú liturgiu vopredposvätených darov. Nech je Boh milosrdný jeho duši.

Záber z pohrebu Petra Pulščáka v Ľutine.

12.2.-25.2. sme boli v seminári, kde sme si ozrejmili zásady spoločenského správania a pripravili sa na nový semester.

17.2. a 19.2. sa uskutočnila ďalšia schôdza nášho spolku, kde sa prebrali ďalšie možné riešenia problémov a rozhodlo sa o ďalšej existencii tohto časopisu.

17.2. sa konal v Prešove II.ročník volejbalového turnaja, ktorý usporiadal miestny klub Slovenského orla. Aj tohto roku sme chceli obhájiť prvé miesto, čo sa nám úspešne darilo, až na finále, keď sme podľahli "hviezdnemu" domácemu mužstvu o jeden set. Veď, kto by nepodľahol mužstvu, v ktorom hrali o.pomocný biskup Milan, o.Ducár a o.Kormaník, správcovia farností v Prešove? Ďakujeme všetkým, ktorí vytvárali príjemnú atmosféru počas celého turnaja.

Volejbalisti seminára.

18.2. sa záujemci o umenie zúčastnili operného predstavenia v Divadle Jonáša Záborského. Operu Nabucco od Giuseppe Verdiho hrali členovia spevohry bývalého Štátneho divadla v Košiciach.

Záber z predstavenia Nabucco.

20.2. sa bohoslovci "horného seminára" zúčastnili na poznávacom zájazde do Maďarska. Bližšie na stránkach tohto čísla.

21.2. sme slávili prvú tohtoročnú liturgiu vopredposvätených darov. Do priestorov našej fakulty prišli kňazi, aby sa tu stretli s o.biskupom Jánom.

22.2. sa uskutočnila februárová duchovná obnova na tému: Kňaz a služba. Viedol ju pre obidve časti seminára otec špirituál Skyba.

24.2. sme sa zúčastnili evanjelizačného koncertu brazílskych skupín BRAZIL CONTINENTAL a BRAZIL YOUNG. Na začiatku koncertu nás konferenciér upozornil na iný temperament. Ich bezprostrednosť, s akou nám podávali ruky, bola začiatkom toho krásneho, čo priniesli. Tiahla sa celým koncertom cez karnevalovú či modernú hudbu. Nevyhľala sa ani svedectvám o Božích skutkoch v živote spevákov. Bolo tu cítiť to, čo sa nazýva spoločenstvo ducha. Vedľa, ako oni spievajú: "Prečo by mal mať diabol to najlepšie?!"

26.2. sa začali prednášky letného semestra.

29.2. sme sa zúčastnili pohrebu o.ThLic. Juraja Bumberu, SJ, ktorý sa konal v katedrálnom chráme. Otec biskup Ján, ako aj ostatní prítomní, vysoko vyzdvihol o.Juraja ako príklad obetavého kňaza, ktorý sa stále snažil žiť život s Kristom.

5.3. sa na pôde fakulty uskutočnilo stretnutie predstavených seminára s našimi principálmi. Hovorili o našej formácii, o duchovnom vzdelávaní a ďalších oblastiach nášho života.

10.3. náš bývalý spolubrat František Kuzmiak prijal z rúk J.E. Msgr. Jána Hirku, sídelného biskupa, sviatosti subdiakonátu a diakonátu.

Ondrej Trnka

Kríž

*Vystúp pod kríž,
držiac Krista za ruku.*

*Pred krížom padnem do
prachu*

pred tvojou láskou.

Som ľudom,

dušu mám

*a s dušou pevne spojený
kríž!*

*Kríž, na ktorom zomrel
Ježiš*

za mňa a moje hriechy.

Kolko milosti

obsiahne ľovek

a drevo nedesi.

Vystri ruky

a objím Krista na kríži.

On miluje teba

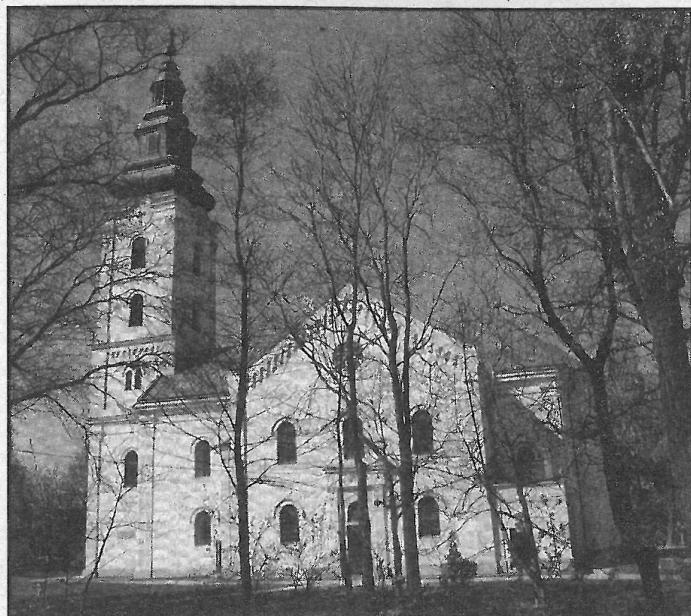
a ty nemôžeš bez neho žiť.

Na cestách

Hajdugorog maďarskí gréckokatolíci

V minulom čísle sme spolu s bratom Ivanom spoznávali svätú horu Athos. V tomto nepôjdeme až tak ďaleko, ale veríme, že to bude zaujímavé. Prejdeme sa Hajdudorožskou eparchiou, ktorú sme navštívili 20. februára tohto roku.

Ráno sme vstávali trochu skôr. Po ranných modlitbách sme sa vydali na tri a pol hodinovú cestu do Nyíregyházi, kde nás už čakali v knázskom seminári. Tam nás veľmi milo prijali. Seminár vznikol v roku 1950, v čase, keď v socialistickom bloku začalo kruté prenasledovanie cirkvi. Zriadil ho o. biskup Mikuláš Dudás.

Spočiatku preň vyčlenil dve miestnosti na biskupskom úrade, ktoré slúžili ako učebne i ako izby na bývanie. Dodnes seminaristi bývajú v tej istej budove spolu so svojím o.biskupom. Avšak dnes po rôznych prestavbách a ľovej prístavbe bytov pre profesorov a predstavených, majú o zopár izieb viac.

Pri prehliadke týchto objektov nás veľmi zaujali kaplnky. Majú ich dve. Jednu letnú, ktorú od seminára delí len dvor. Tá je postavená v typickom byzantskom slohu, avšak v zime je náročne vykurovateľná, tak na modlitby využívajú zimnú, ktorá je v budove. Obidve majú ikonostasy a vôbec väčšina východných chrámov v Maďarsku má ikonostas. Považujú to za svoj typický prvok, ktorý im je blízky, ktorý si vážia a sú naň hrdí.

V súčasnosti má táto eparchia 63 bohoslovcov, z čoho 21 študuje v zahraničí. Budť v Ríme, Rakúsku, Nemecku, USA, Francúzku alebo v centrálnom seminári v Budapešti.

Na fakulte spolu s klerikmi študujú aj laici, ktorí okrem všeobecnej teológie môžu študovať i niektorú špecializovanú teologickú disciplínu. Táto vysoká škola má afiliáciu Pápežského východného

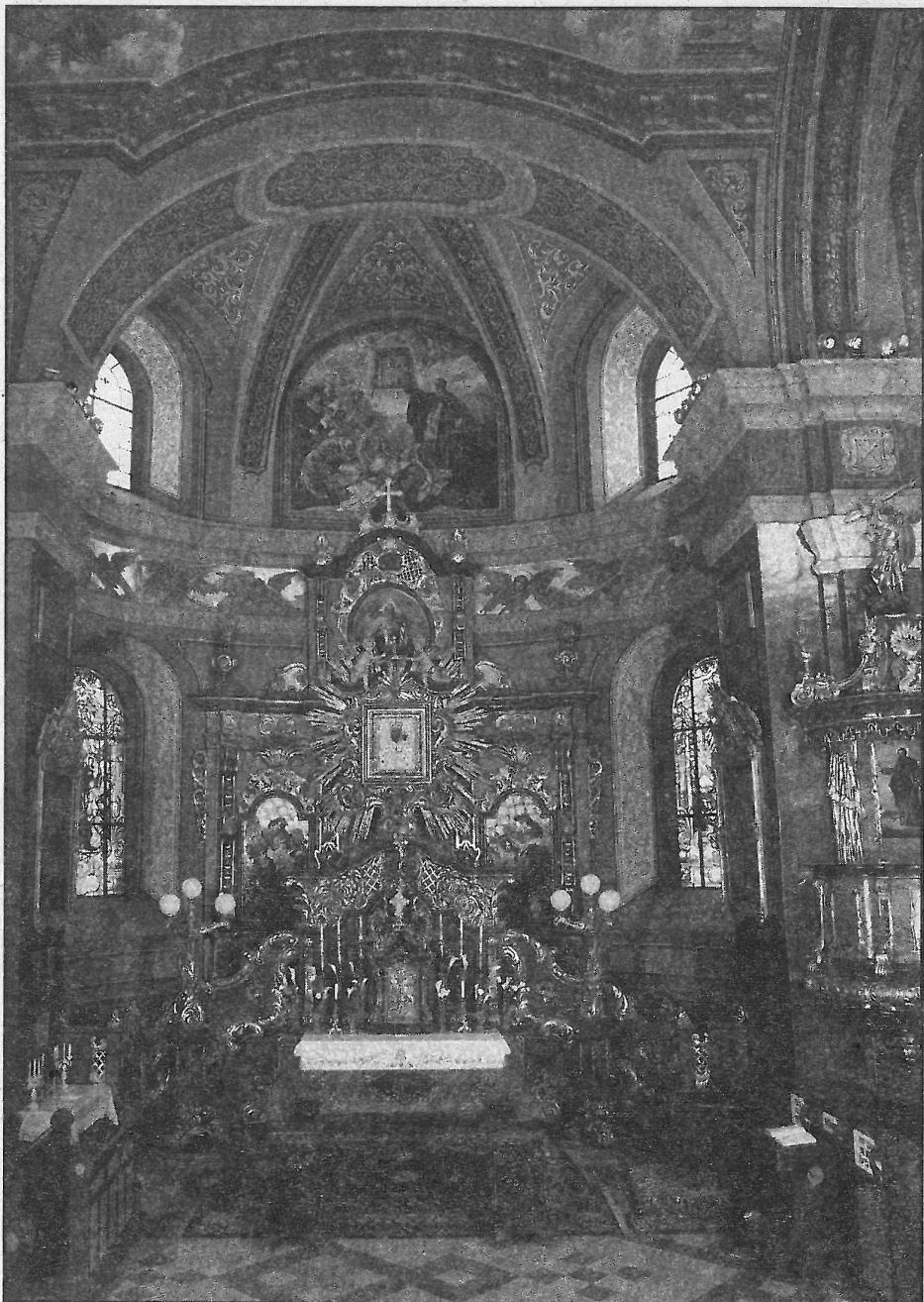
inštitútu a o pár rokov by sa mala stať pápežskou univerzitou. Taktiež profesori prednášajú aj na pedagogickej fakulte, kde študenti môžu získať aprobatúru na výuku náboženstva.

Obed sme mali spolu so sídelným o. biskupom Szilárdom Keresztesom. V príhovore zdôraznil potrebu zbližovania a spoznávania sa Prešovskej, Hajdudorožskej, Mukačevskej a Mar-marošskej eparchie navzájom. To preto, lebo všetky štyri majú svoj pôvod v starej Mukačevskej.

Potom sme sa vydali do Hajdudorogu, ktorý je sídelným mestom biskupa. Avšak už od zrodu eparchie biskupský úrad je mimo tohto mesta. Snahy o vznik tejto diecézy sú datované od roku 1903, keď 45 členný zbor maďarských veriacich predložil žiadosť pápežovi Levovi XIII. Túto myšlienku podporovala aj Prešovská a Mukačevská eparchia.

Až v roku 1922 Pius X. na žiadosť cisára Františka Jozefa vydáva bulu Christifideles Graeci, ktorou zriaduje túto eparchiu. Preto maďarskí veriaci majú vo veľkej úcte tohto pápeža, ktorému vystavali aj bočný oltár v katedrálnom chráme.

Prvým biskupom bol Štefan Miklós. Avšak pre nevhodné podmienky v Hajdudorogu svoj biskupský úrad zriadil v Debrecíne. O necelý rok, keď bol naň

spáchaný atentát, chcel premiestniť sídlo do Hajdudorogu. Tam sa ľudia báli možného opakovania atentátu, tak sa usadil v Nyíregyháze, kde je biskupstvo dodnes.

V podvečerných hodinách sme došli do Máriapócsu. Tu sme slávili svätú liturgiu. Chrám je spojený so zázračným Máriiným obrazom, ktorý trikrát slzil. Prvý raz v roku 1696. Svedkami tohto zázraku bolo 300 vojakov. Na žiadosť manželky cisára sa ikona dostáva do Viedne, kde už nikdy neslzila. Slzila už iba kópia, ktorú dal zhотовiť cisár pre Máriapócs. Naposledy

v roku 1905, kedy chemici, židia, vydali svedectvo, že si nevedia vysvetliť pôvod ľudských slz a usúdili, že je to zázrak. S ikonou sa viažu mnohé nadprirodzené uzdravenia a zázraky. Medzi mnohými udalosťami nám miestny farár Marcel Mosolygó rozprával aj udalosť o mládencovi nespravodlivo odsúdenom na smrť za vraždu. Jeho posledným želaním bolo pomodiť sa pred ikonou Matky Božej Počanskej. Keď vošiel do chrámu a pozrel sa na ikonu, v tej chvíli mu spadli okovy z rúk a nôh. A to bol dôkaz o jeho nevine. Dodnes tieto okovy spolu s rôznymi barlami visia pri oltári Matky Božej.

Na fare sme sa trochu občerstvili pohárom dobrého tokajského vína. Potom sme už rýchlo uháňali späť do Nyíregyházi, kde nám s veľkou ochotou otvorili o pol deviatej obchod so

sakrálnymi predmetmi. Po kúpe drobných spomienkových predmetov sme sa rozlúčili s našimi hostiteľmi a pobrali sme sa na cestu domov.

Do Prešova sme prišli v neskorých večerných hodinách. Aj keď sme išli hneď spať, naše mysele a srdcia boli plné dojmov, ktoré v nás táto návšteva zanechala. Na vlastné oči sme videli život bohoslovcov tohto istého obradu a viery, akú máme my. To nás len upevnilo v hrdosti na to dedičstvo, ktoré nám tu zanechali slovanskí apoštoli a spolupatróni Európy sv. Cyril a Metod. Oni nám, svojim nasledovníkom v diele hlásania Evanjelia, zanechali tento skvost, ktorý my chceme chrániť a rozvíjať, lebo Boh je Život, a to, čo pochádza od Boha, teda aj viera a obrad, musí byť živé a dávať život.

br. Albert

IĎTE A OHLASUJTE!

Tuto výzvu Cirkev plní už dve tisícočia. Nikdy sa nezmenila. "Chod'te a učte všetky národy...", povedal Pán Ježiš. "Id'te a ohlasujte", volá Cirkev dnes. Hoci sa výzva nezmenila, zmenili sa ľudia. Tí sú dnes iní, ako pred tisic rokmi, vlastne iní, ako včera. Preto sa spôsob tejto evanjelizácie musí zmeniť a prispôsobiť sa dobe, v ktorej sa hlásia Kristova radostná zvest.

V minulých storočiach bola evanjelizácia spojená s misiami. Kresťan evanjelizoval inoverca, či neveriaceho. Dnes je to evanjelizácia nás samých, kresťanov. Kresťan dnes evanjelizuje svojho brata - kresťana. Tu sa musí prejsť do inej roviny ohlasovania evanjelia. Nestačí hovoriť, aký je Boh. Treba ho ukázať v svojom konkrétnom živote. Je nutné ukázať, že evanjelium sa dá žiť aj dnes.

V dňoch 26.-27. októbra 1995 sa uskutočnila v Bratislave konferencia na tému: Katolicka tlač a jej posanie v dnešnom svete. Zúčastnili sa jej zástupcovia katolíckych redakcií zo Slovenska, Ukrajiny a Česka. Tento seminár usporiadala Konferencia biskupov Slovenska v spolupráci s Katolíckou tlačovou asociáciou USA a Kanady (CPA) pod vedením arcibiskupa Johna Patricka Foleyho, predsedu Rady pre masovokomunikačné prostriedky vo Vatikáne.

Pozvanie sme prijali aj my. "Vyštartovali" sme v stredu ráno a v Bratislave sme boli o 11. hodine. Po ubytovaní sme "vyšli do

ulíc" nie manifestovať, ale obdivovať krásavicu na Dunaji. Vo večerných hodinách sme zašli na miesto silne spojené s našou národnosťou - na Devín. Do ubytovne na druhom konci Bratislavы sme cestovali pol druha hodiny. Ráno sme boli odpočinutí a pripravení "do boja". To sa nám hned zišlo, veď cestovať nabitym trolejbusom 45 minút je skoro hrdinský skutok.

Každý deň ráno v nedalekom kostolíku sv. Cyrila a Metoda sme sa zúčastňovali latinskej sv. omše, ktorú celebroval o.arcibiskup John Foley spolu s o.Rudolfom Balázom, banskobystrickým biskupom, a o.Dominikom Hrušovským, pomocným bratislavským biskupom.

V štvrtok sme sa ráno ešte zúčastnili tlačovej konferencie KDH, nakoľko seminár prebiehal v priestoroch tohto hnutia.

Počas trvania tohto seminára sme si mohli vypočuť niekoľko vysoko-

odborných a zároveň jednoducho podaných prednášok od významných katolíckych redaktorov. Priblížili nám svoju prácu, ako ju chápu a ako riešia svoje problémy. Zároveň nám ukázali, kde sa dnes nachádza katolícka tlač v priestore evanjelizácie sveta. Akoby nitkou, ktorá sa tiahla cez celé podujatie, bola otázka poslania tlače. Nie abstraktne, ale konkrétnie. Toto sme si museli aj my uvedomiť - komu píšeme a čo tým chceme dosiahnuť. Rozoberali sme aj otázky financií, vzťahov a vizuálneho efektu tlače. Na záver celého podujatia sme si nechali zhodnotiť naše diela, časopisy a noviny.

Ked' sme odchádzali, poprosili sme o. arcibiskupa o odkaz pre našu malú redakciu. Povedal: "Môžte zmeniť svet svojimi srdciami" a pripísal:

God bless you!
+ John P. Foley

Záber je z konferencie.
redakcia

GRÉCKOKATOLÍCKY MLÁDEŽNÍCKY ZBOR PRI CHRÁME SV. PARASKIEVY VO SVIDNÍKU

Náš zbor vznikol v auguste r. 1991. Sme spoločenstvom mladých ľudí. Spevavú časť mládeže vedie Janka Petriková. Tí, čo nespievajú, ale aj tí, čo spievajú, hrajú v rôznych scénkach na akadémiah a zapájajú sa aj miništanti. Všetci spolu chodíme na rôzne výlety, púte a pod. Spoločenstvo tvorí väčšina dievčat a niekoľko chlapcov.

Nácviky mávame v piatok na fare. Aktívne nám hrajú dve gitaristky a jedna organistka, hoci na týchto hudobných nástrojoch vedia celkom obstojne hrať viacerí z nás. No a ak si niekde robíme nejaké hlučnejšie "rošambó", tak používame aj tamburíny, zvončeky, hrkálky, rôzne, hoci aj podomácky urobené šušťadlá a ešte všeličo iné, čo vydáva nejaký schopný zvuk.

Každú sobotu máme mládežnícke liturgie. Mládežnícke piesne spievame aj každý piatok na večernej liturgii alebo keď zastupujeme pani kantorku. Vedieme aj spev na sobášoch.

Nacvičili sme slovenskú aj staroslovenskú liturgiu sv. Jána Zlatoústeho, molebeny, akatist k presv. Bohorodičke a mnohé iné piesne.

Spievame aj jednoduché spevy bez doprovodu hudobných nástrojov, viachlasné chórové spevy, mládežnícke náboženské piesne ale aj svetské populárne, ľudové, trampské, táborové a všelijaké iné pesničky.

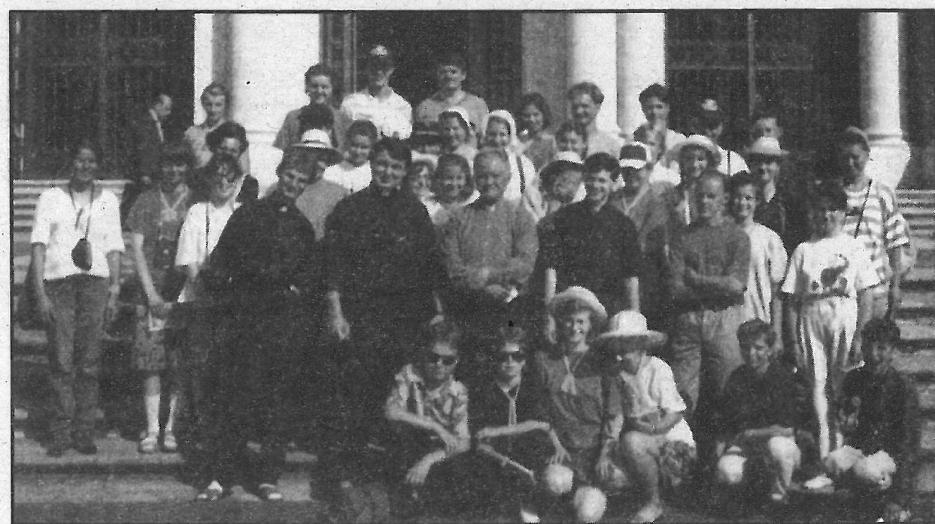
Veľmi nás teší, ak môžeme svojím spevom reprezentovať gréckokatolícku cirkev. Boli sme napríklad na výlete v Ríme, Benátkach, Assisi a v Lurdách. Veľkoleposť Boha, ktorú sa

vynikajúci umelci snažili zachytiť vo svojich maľbách, sochách, stavbách chrámov a iných dielach, nás tak uchvátila, že sme jednoducho cítili potrebu osláviť ju svojimi piesňami. Staroslovensku a slovenskú sv. liturgiu sme spievali aj v kostole sv. Mikuláša v Leviciach, kde nás prostredníctvom tamojšieho kňaza pozvali rímskokatolícki veriaci.

Pekné spomienky máme aj na Tatry, kde sme boli v júli 1993. Aj keď sme si náhodou vybrali ten najstudenejší letný týždeň a v Tatrách sme oteplenie veru čakať nemohli, nič neprekážalo tomu, aby sme sa s chuťou nenasmiali a nezaspevali si, ba nezabránil tomu ani ten malý, starý a studený dom, v ktorom sme spali. Ved', kto sa trasie od smiechu, ten už na zimu nemyslí.

Naša farnosť nám v lete minulého roku darovala ako odmenu za naše úsilie nádherný týždenný výlet po stopách sv. Cyrila a Metoda na Morave. V každom kostole, v ktorom sme sa zastavili sme zaspievali pár staroslovienskych a slovenských spevov alebo sv. liturgiu. Veľmi milo nás privítali farníci otca Láďu Šedivého v Kněždube a v Tvarožnej, kde nám pred kostolom pripravili agapé. Mládež si spolu s nami zatancovala "Trpaslíka", zahrali sme si "dostihy" a ešte veľa iných hier. Jednou zastávkou na našej ceste boli aj Domaslavice. Pri príležitosti ich chrámového sviatku sme tam spievali slovenskú gréckokatolícku liturgiu.

Nádherné spomienky máme aj na mariánske púte, na fatimské soboty v Ľutine, na rôzne primície, sobáše, prvé sv. prijímania u nás v amfiteátri, na rôzne slávnosti, vystúpenia, koncerty, akadémie, chrámové sviatky u nás vo Svidníku, ale aj v iných farnostiach a na mnohé iné príležitosti, kde sme mohli svojím spevom oslavovať dobrovitného Boha. Občas zavítame aj do detského domova, do osobitnej školy, do domova dôchodcov, kde chceme tiež rozveseliť a potešíť našich

bratov a sestry. Cez Vianoce každoročne chodíme spievať našim farníkom koľadky a naši chlapci - betlehemici zavítajú aj do okolitých dedín.

Vo Svidníku máme aj detský zborík, ktorý vedie pár dievčat z nášho mládežníckeho zboru. Naši malí speváci sa zúčastňujú spolu s nami na rôznych akadémiah a iných slávnostiah.

Tak ako každé spoločenstvo, aj my máme nejakú tú krízu. Sme rôznych pováh a názorov a je to prirodzené, že sa medzi nami vyskytnú nezhody. Ale Boh nám dáva vždy silu ísiť vpred a milovať sa navzájom, pretože všetci máme jedného Otca a sme si navzájom bratmi a sestrami.

Sme veľmi vdľační otcovi Ľubovi Petrikovi a jeho manželke Janke, ktorí sa o nás tak veľmi starajú. Už od samého

začiatku vedeli, že to s nami nebude tak ľahké. Boli sme trucovití, pyšní, hnevliví a nás spev bol miestami tak falošný, že sa nedal počúvať. Hlavne Janka sa s nami veľa natrápila a ešte stále sa trápi. Najmä zo začiatku nás jednu pieseň musela učiť mnoho dní, kým sme ju vedeli ako - tak schopne zaspievať. Otec Ľubo vždy vedel správne schladíť naše horúce hlavy. Až teraz zistujeme, aké potrebné boli jeho pokarhania. Ale veľmi povzbudzujúce pre nás bol, že nás po každom vystúpení pochválil.

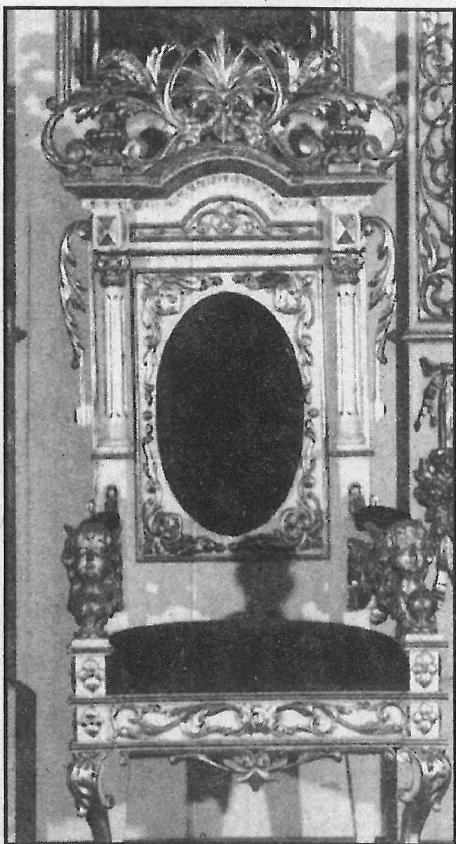
Dakujeme aj našim farníkom - bratom a sestrám v Kristu, pretože sa vedeli trpeživo povznášať nad naše mladícke nerozvážnosti.

No najviac ďakujeme nášmu nebeskému Otcovi za dar talentov, ktoré nám dal a ktorými môžeme vyjadriť, ako veľmi sme šťastní, že môžeme žiť, že môžeme vidieť a cítiť tú krásu, čo pre nás stvoril, že môžeme kráčať životom spolu s bratmi a sestrami, že sa môžeme navzájom milovať a spolu oslavovať všemohúcu Lásku piesňami, ktoré nám vložila do sŕdc.

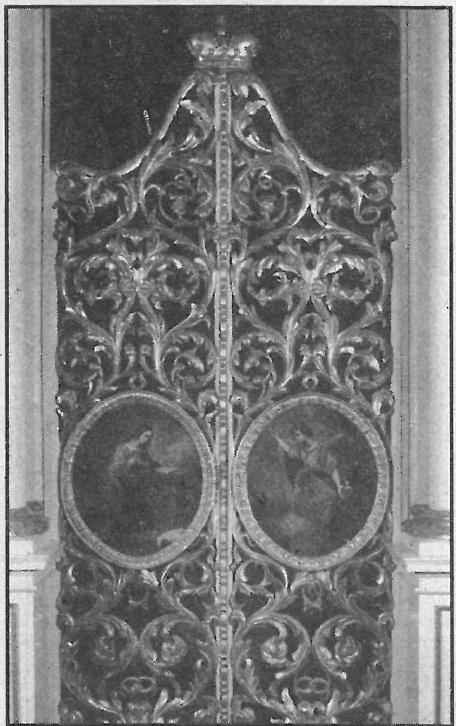
mládež zo Svidníka

PREŠOVSKA KATEDRÁLA

Historický stolec prešovských biskupov.

Cárske alebo kráľovské dvere na ikonostase. Cez tieto dvere môže prechádzať len biskup alebo kňaz, a aj to len počas bohoslužieb. Spolu s ikonostasom sú dielom Juraja Romána a Alberta Fikasa z roku 1846.

Socha Čiernej Madony s dieťaťom Ježišom je v katedrálnom chráme umiestnená v tzv. farskej kaplnke. Pochádza z 18. storočia. Emailové ozdoby korún na hlavách postáv sú dielom zlatníka Jána Szylassyho. S touto sochou sa viaže aj udalosť z druhej svetovej vojny, keď sovietske vojská letecky napadli Prešov. Katedrála ostala neporušená, čo sa pripisuje práve tejto soche. Dokonca mnohé domy, v ktorých si cili obrazy Panny Márie, boli uchránené od bombardovania.

KÁ

V kaplnke sv. apoštolov Petra a Pavla sa nachádza dôstojný katafalk biskupa Petra Pavla Gojdiča, v ktorom sú umiestnené jeho pozostatky. Katafalk je dielom akademického maliara, gréckokatolíka Mikuláša Klimčáka. Pri tomto katafalku sa modlil aj Svätý Otec Ján Pavol II. počas svojej poslednej návštavy Slovenska, keď navštívil aj Prešov a nás katedrálny chrám.

Celkový pohľad na oltár, ktorý dal zhotoviť biskup Jozef Gaganec. Bohostánok je dielom neznámeho umelca. Na oltári je umiestnených šesť menších svieci a jedna väčšia svieca, ktorá sa zapáluje vtedy, keď pri oltári slávi svätú liturgiu otec biskup.

Kalich, ktorý 2. júla 1995 poobede daroval Svätý Otec Prešovskej eparchii pri príležitosti pastoračnej návštavy Prešova. No najvzácnejší dar nám dal svojim slovom a prítomnosťou.

*Fotoreportáž pripravili:
Juraj Gradoš a Pavol Obraz.*

GRÉCKOKATOLÍCI NA SLOVENSKU

Drahí čitatelia, od tohto prvého čísla začíname s novou rubrikou o histórii gréckokatolíkov. Chceme sa zamierať na tie dejiny a informácie, ktoré sú len veľmi málo známe alebo skreslené a poskytnúť vám informácie podľa nami získanej literatúry. Budeme sa zaoberať podrobnejšie obdobím od smrti sv. Metoda až do novších dejín gréckokatolíckej cirkvi, a tak aspoň malou mierou prispieť k obrode, hrdosti a sebauvedomieniu nás, gréckokatolíkov.

1. Čo sa stalo po smrti sv. Metoda?

Hned' po smrti sv. Metoda začalo prenasledovanie cyrilometodskej cirkvi na území Veľkej Moravy. Svätopluk sa spojil s nepriateľom východného obradu biskupom Wichingom, aby zničil dielo sv. bratov. A to sa im aj v značnej miere podarilo.

Po podlom obvinení diela sv. Cyrila a Metoda a ich učeníkov v Ríme Wiching docielil, že sa stal biskupom a nástupcom Metodovým a pričinil sa, aby Metodovi žiaci boli z krajiny vyhnani.

Metodových učeníkov bolo asi dvesto. Vojaci ich osobitne každého hnali za hranice. Niektorých mučili, ba mladších predávali i do otroctva. Niektorí učeníci však tajne zostali medzi veľkomoravským ľudom a udržovali cyrilometodskú bohoslužbu. To sa stalo v rokoch 885 až 890. V roku 892 sa Svätopluk zapletol do tuhých bojov s nemeckým kráľom Arnulfom. To zapríčinilo, že Wiching roku 893 musel opustiť veľkomoravské územie. Stal sa Arnulfovým kancelárom a r. 894 pasovským biskupom, ale soľnohraďský arcibiskup ho r. 899 zosadil. Tak skončil zradca cyrilometodského diela svoju činnosť. Po smrti svojho otca Svätoplukov syn Mojmir II. s povolením pápeža Jána IX. obnovil veľkomoravskú hierarchiu. Veľká Morava dostala arcibiskupa a 3 biskupov. Avšak po jej rozpadе roku 906, keď vtrhli do nej Maďari, dostalo i cyrilometodské dielo ďalší úder.

Slováci vpädom Maďarov z otvorených nížin pri Dunaji a Tise pomaly ustupovali na sever a osadzovali sa v horských krajoch Slovenska, kde im nehrozilo nebezpečenstvo. Tu v horách sa udržal v značnej miere cyrilometodský (východný) obrad, najmä v hornom Gemeri a na Východe.

2. Slovania či Slováci?

Slovania, ktorí sa od šiesteho storočia usadili okolo stredného toku Dunaja, zachovali si pôvodné rodové meno Sloveni a boli predkami dnešných Slovákov. Títo ešte aj teraz svoje ženy volajú Slovenkami a svoju krajinu slovenská zem, totiž menami utvorenými od pôvodného mena Sloven. Tvar slova je novšieho rázu. Sloveni, ktorí sa usadili na západ od nich, boli ich pokravní bratia a podľa rieky Moravy dostali meno Moravania. Prvý raz sa stretávame s ich menom roku 822 a s menom Slovenov v Staroslovenských žitiach z r. 862. Prvým znáym kniežaťom Slovenov - Slovákov bol Pribina, sídliaci na hrade v Nitre. V tom čase kniežaťom Moravanov bol Mojmir I., ktorý sa okolo roku 836 zmocnil aj územia Slovenov - Slovákov, keď vyhnal z Nitry Pribinu. Spojené Mojmírovo kniežatstvo sa volá v historických prameňoch Morava, a ten názov obsahuje Slovensko a Moravské Slovácko.

V ďalšom čísle sa budeme zaoberať otázkami: či boli žiakmi sv. Cyrila a Metoda aj východniari a čo znamená pojed "stará vira"?

Za vaše pripomienky, návrhy alebo otázky vám vopred ďakujeme.

spracovali bratia Ondrej a Peter

LITERATÚRA:

M. Lacko - Svätý Cyril a Metod, Rím 1991

M. Filo - Gréckokatolícki Slováci v minulosti a prítomnosti, Michalovce 1943

O.R. Halaga - Slovanské osídlenie Potisia a Východoslovenski gréckokatolíci, Košice 1947

Z KRÍŽA DO PRÁZDNEHO HROBU

“Je dokonané.” V onen deň, keď Pán Ježiš vyrieckol z posledných síl tieto slová, sa splnilo všetko to, čo Boh povedal už dávno ústami prorokov, ba ešte skôr. Naplnilo sa protoevangelium - prvá radostná správa, ktorú svojimi ušami počuli Adam a Eva.

Skutočnosťou sa stalo prisľúbenie dané človekovi, ktorý zradil. Prisľúbenie oznamujúce, že šťastie, ktoré práve hriechom stratil, opäť dostane. Bude znova šťastný so svojím Bohom.

“Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraniš pätu.”

Toto bolo adresované starému hadovi - satanovi - pôvodcovi ľuského neštastia. Človeka opanoval hriech tmy, do ktorej počas vekov ústami prorokov stále zasvetilo svetielko predznačujúce príchod neuhasinajúceho Slnka. A to Slnko teraz na Golgotu zažiarilo. Na drevo kríža sa dala pribiť Spásu sveta.

Na pústi Mojžiš vyzdvihol na drevo pribitého medeného hada, aby Izraelský ľud nezahynul štípaný jedovatými hadmi. Na Golgotu visí na dreve kríža Kristus - najjasnejšie Slnko, rozháňajúce temnotu hriechu. Blíži sa deň, keď budú aktuálne slová: Smrť, kde je tvoje víťazstvo? a anjel vysloví: *“Vstal zmŕtvych, niet ho tu.”*

Medzi Kristovými slovami *“Je dokonané”* s anjelovými *“Vstal zmŕtvych, niet ho tu.”* sa však stane ešte niekoľko povšimnutiahodných udalostí, ktoré majstrovským spôsobom na ikone opísal ikonopisec.

Večer toho dňa, keď sa to stalo, prichádza za Pilátom člen židovskej veľrady Jozef z Arimatey. Pri súdnom procese s Ježišom nemal odvahu verejne sa hlásiť k Ježišovi a obhajovať ho. Pri Ježišovej smrti akoby ožil. Cíti odvahu. Ide k Pilátovi a vyžiada si Ježišovo mŕtve telo. Teraz sa už nebojí, že sa skopromituje. Nezáleží mu na tom, že celá veľrada sa o chvíľu dozvie, že

dokonca ponúkol vlastný hrob na pochovanie Ježiša. Ježišova smrť v ňom prebudila odvahu. Ide spolu s Jánom, Ježišovou Matkou Máriou a ostatnými, ktorí boli pri jeho smrti. Snímajú z kríža mŕtve telo Darcu života a kladú ho do náručia matky. Pri narodení syna bolo jej náručie plné radosti, no teraz plné žiaľu.

“Ctihodný Jozef snal z kríža tvoje precisté telo. Ovinul ho čistým plátnom, natrel vonavými mastami a uložil do nového hrobu.”

Veľmi krátko ale výstižne je tu opísaná ďalšia udalosť toho večera - Ježišov pohreb. Vo východnej cirkvi si na túto udalosť spomíname v nadhrobnej alebo Jeruzalemskej utieri, kde nádhernými piesňami celá cirkev spieva o tejto smutnej skutočnosti.

Nový je pohreb a nové bude aj svetlo, ktoré z neho zažiari. Kristovo telo uložili na odpočinok, ale on neodpočíval. Zomrel, aby zachránil človeka, aby v človekovi znova obnovil Boží obraz, aby človek ožiareny Božou prítomnosťou znova dostal jasné kontúry svojho jestvovania. “Najkrajší z ľudských synov, sám bez krásy, leží mŕtvy, zato obdaril nádherou všetkých.” (tropár)

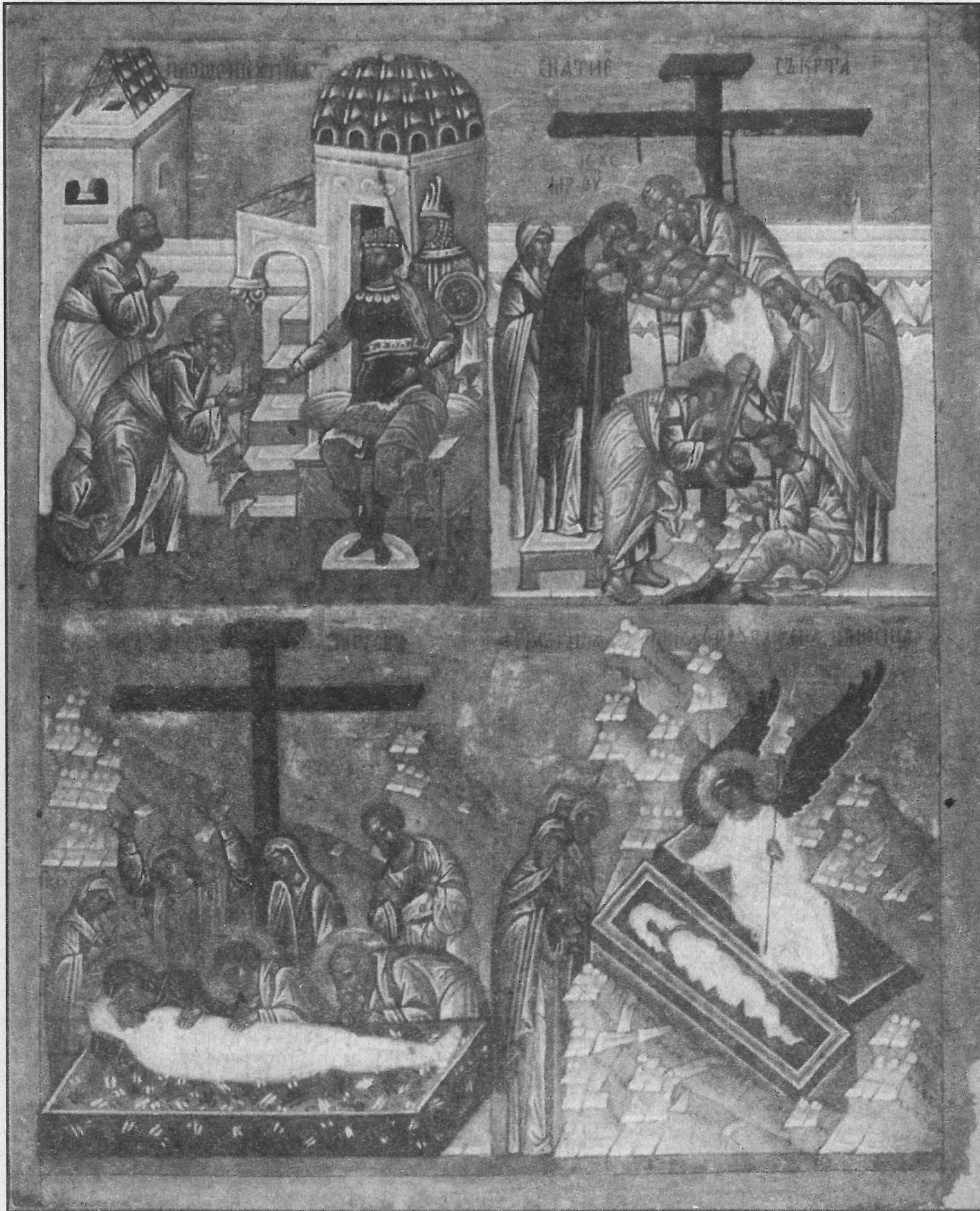
“Ked’ sa pominula sobota, na úsvite prvého dňa v týždni prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozriet’ hrob. V tom nastalo veľké zemetrasenie, lebo z neba zostúpil Pánov anjel, pristúpil, odvalil kameň a sadol si naň.”

(Mt 28, 1-3)

A tento moment je zavŕšením sledu udalosti na ikone. Odvalený kameň, prázdný hrob - nemí svedkovia skrytého Božieho skutku, ktorý nie je dovolené vidieť nijakému človekovi.

Je tu však Boží posol - živý anjel a ten svedčí - Vstal z mŕtvych, niet ho tu.

Cirkev vyznáva a oslavuje toto tajomstvo slovami tropára: *“Anjel pri hrobe povedal svätým ženám, ktoré prišli s vonavkami: vonné masti patria zosnulým, Kristus, však je nesmrteľný”*.

Pod krížom stotník zdola vyznal, že Ježiš je naozaj Boží Syn. To vyhlasuje anjel zhora a potvrdzuje stotníkové slová. Nastala nová doba. Noc osvetená nebeskou slávou sa stáva jasným dňom.

Niet ho tu, vstal z mŕtvyh - je to oslobodzujúci výrok milosti, život pre všetkých, čo veria.
Smrť, kde je tvoje víťazstvo?

br. Atanáz

Krátke kapitoly z liturgie

XII. Po Malom vchode nasledujú oslavné spevy, ktorými východná cirkev vyjadruje zmysel sviatku alebo osobnosť svätca. Delíme ich na dva základné typy: tropár a kondák. Obidva majú vieroučný charakter, lebo nám osvetľujú podstatu sviatku z rôznych pohľadov.

Nedeľa je vždy slávením Paschy - Vzkriesenia. Preto nedeľné (voskresné) tropáre i kondáky ospevujú Kristovo vzkriesenie a predkladajú nám jeho spásenosný účinok pre náš život.

Veriaci oslavujme Slovo, večné ako Otec i Duch Svätý, lebo pre nás sa zrodilo z Márie Panny. Ospevujme ho a klaňajme sa mu, ved' v tele vystúpilo na kríž, pretrpelo hrôzy smrti a vzkriesilo zosnulých svojím slávnym zmŕtvychvstaním.

(Tropár 5. hl.)

"Slávne ako Boh si vstal z hrobu a svet si prebudil k novému životu. Ľudstvo ťa velebí ako svojho Pána. Smrť si premohol, Vládca. Adam radostne jasá, aj Eva teraz pút zbavená v ústrety Ti volá: Kriste, ty si nám všetkým daroval vzkriesenie."

(Kondak 1. hl.)

Pozrite sa na tropár svätých biskupov Alexandrie, Atanáza (295-373) a Cyrila (zomrel v roku 444). V krátkosti vystihujú životné poslanie svätých mužov, ktorí bránili Kristovu cirkev a vieru pred bludmi ariánov - popierali Kristovo božstvo (predkovia dnešných Svedkov Jehovových), nestoriánov - oddelovali Kristovu ľudskú prirodzenosť od božskej prirodzenosti. Cyril - doctor Incarnationis (doktor Vtelenia), značnou mierou prispel k objasňovaniu Kristovho vtelenia.

"Keď ste šírili pravú vieri Kristovu, hasili ohniská bludov. Zvíťazili ste a tým ste okrášlili Cirkev. Všetkých ste obohatili pravdou, preto aj teraz proste Krista Boha, aby nám daroval mnoho milostí."

Podobne je to aj s kondákom svätého proroka Agea, ktorý účinkoval okolo roku 520 pred Kristom a povzbudzoval národ k duchovnej aktivite v modlitbe,

pôste, milosrdensťe a činorodej láske a Duch skrze neho potvrdil platnosť mesiášskych prísľubov.

"Prorok Ageus, Boží Duch ti osvetil dušu a ty si spoznával Božie tajomstvá. Odkryval si závoj budúcnosti a predpovedal. Modli sa za nás u Krista Boha, aby nás pojne obdaroval svojimi milosťami."

Po tropári a kondáku nasleduje bohorodičník. Je to spev na česť Preblahoslavenej Bohorodičky. Každý hlas, každý sviatok má svoj vlastný bohorodičník.

Prečo pripájame tieto oslavné spevy k tropárom a kondákom? Knihy Starého zákona nám opisujú dejiny spásy, ako sa pomaly pripravuje príchod Krista na svet. Tieto spisy pozvoľna a čoraz očividnejšie ukazujú postavu ženy, matky Vykupiteľa. V tomto svetle sa ona prorocky

naznačuje v príslube, danom našim prarodičom po páde: "Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojim potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraniš päť." (Gen 3, 15). Tak isto ona je tá Panna, ktorá počne a porodí syna a ktorého meno bude Emanuel (porov. Iz 7, 14) Táto žena - Mária, nová Eva svojím fiat, staň sa darovala Vykupiteľovi telo. Práve týmto má obrovský podiel na diele vykúpenia. Bohorodičníky ospevujú a vysvetľujú túto skutočnosť:

"Bohorodička Panna, ospevujeme ťa ako orodovníčku našej spásy. Tvoj Syn a nás Boh ľudské telo prijal z teba, na kríži vytrpel strašné muky a z nesmiernej lásky k nám, zbavil nás večnej muky."

(bohorodičník 3. hlasu)

"Raduj sa Bohorodička, ty si obsiahla vo svojom živote toho, ktorého nemôžu obsiahnuť nebesá: Raduj sa, Panna, predpoved prorokov, skrze teba zažiaril Emanuel. Raduj sa Matka Krista Boha!"

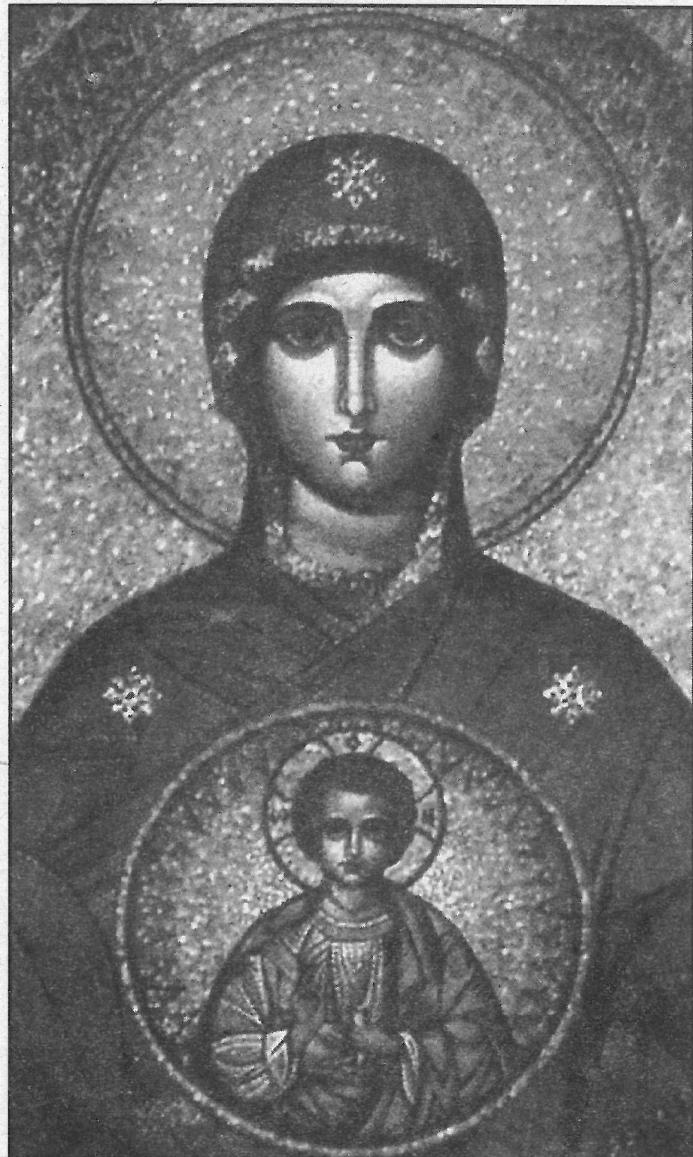
(bohorodičník 7. hlasu
v sobotu na utierni.)

XIII. Ďalšou časťou liturgie je Trojsvätá pieseň: "Sväty Bože, sväty Silný, sväty Nesmrteľný, zmiluj sa nad nami", ktorá sa opakuje trikrát.

Pôvod tejto modlitby je vo viedení proroka Izaiáša, ktorý v jeruzalemskom chráme videl slávu Pánovu a počul spev serafínov: "Sväty, sväty, sväty je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy." (Iz 6, 3) O osem storočí neskôr sväty Ján vidí na ostrove Patmos znova Pána, sediaceho na tróne a počuje spev: "Sväty, sväty, sväty Pán Boh všemohúci, ktorý bol, ktorý je a príde." (Zjv 4, 8)

V Starom zákone Boh týmto viedením - ako o tom svedčia svätí otcovia prvých storočí - naznačoval tri Božské Osoby, hoci Židia to ešte nemohli pochopiť. I tento oslavny hymnus má trojičný charakter. Stichira z večierne Zoslania Svätého Ducha takto ho vysvetľuje: "Podte, ľudia, pokloňme sa trojosobnému Bohu, Synovi s Otcom i Svätým Duchom. Lebo Otec je pôvodca a večne rodí Syna, spoluvečného a spoluvládnuceho. Duch Svätý je v Otcovi, spolu so Synom oslavovaný - jedna Sila, jedno Bytie, jedno Božstvo. Jemu sa klanajme a spolu volajme: Svätý Otče, ty si všetko stvoril skrzes Syna a za spoluúčinkovania Svätého Ducha. Svätý Silný, skrzes teba sme poznali Otca. Ty si Nesmrteľný, Duch, Tešiteľ, ty z Otca vychádzas a v Synovi spočívaš. Svätá Trojica, sláva tebe."

Touto trojsvätou piesňou sa obraciame na Otca: "Sväty Bože", na Syna - "sväty Silný". Toto zvolanie pochádza z proroctva Izaiáša o Emanuelovi: "Lebo

chlapček sa nám narodil, daný je nám syn, na jeho pleci bude kniežatstvo a bude nazvaný: zázračný Radca, mocný Boh..." (Iz 9,5). A na Svätého Ducha - "sväty Nesmrteľný", ktorý je nazývaný aj Darcom života a Utešiteľom.

Tento spev, oslavujúci Trojicu opakujeme trikrát: raz Otcovi, raz Synovi a raz Svätému Duchu. Nemožno totiž osloviť Otca, aby sme pritom nemysleli aj na Syna, ktorého plodí pred vekmi, a na Ducha, ktorý od neho pochádza. Nemožno osloviť Syna, aby sme pritom nemysleli na Otca, ktorý ho plodí a Ducha, ktorý na ňom spočíva. Nemožno osloviť Ducha, bez toho, aby sme nemysleli pritom na Otca, z ktorého pochádza a na Syna, na ktorom spočíva. Každá osoba je osve, ale predsa sú večne a dynamicky spojené v jednej podstate.

Táto modlitba nás uvádza do tajomstva vnútorného života najsvätejšej Trojice a pripravuje nás na oslovenie Božie, ktoré prichádza v čítaniach. Skutočný osoh nám však prináša vtedy, keď sme čistí a pokorní srdcom, lebo len takí uvidia Boha. (porov. Mt 5, 8)

br. Róbert

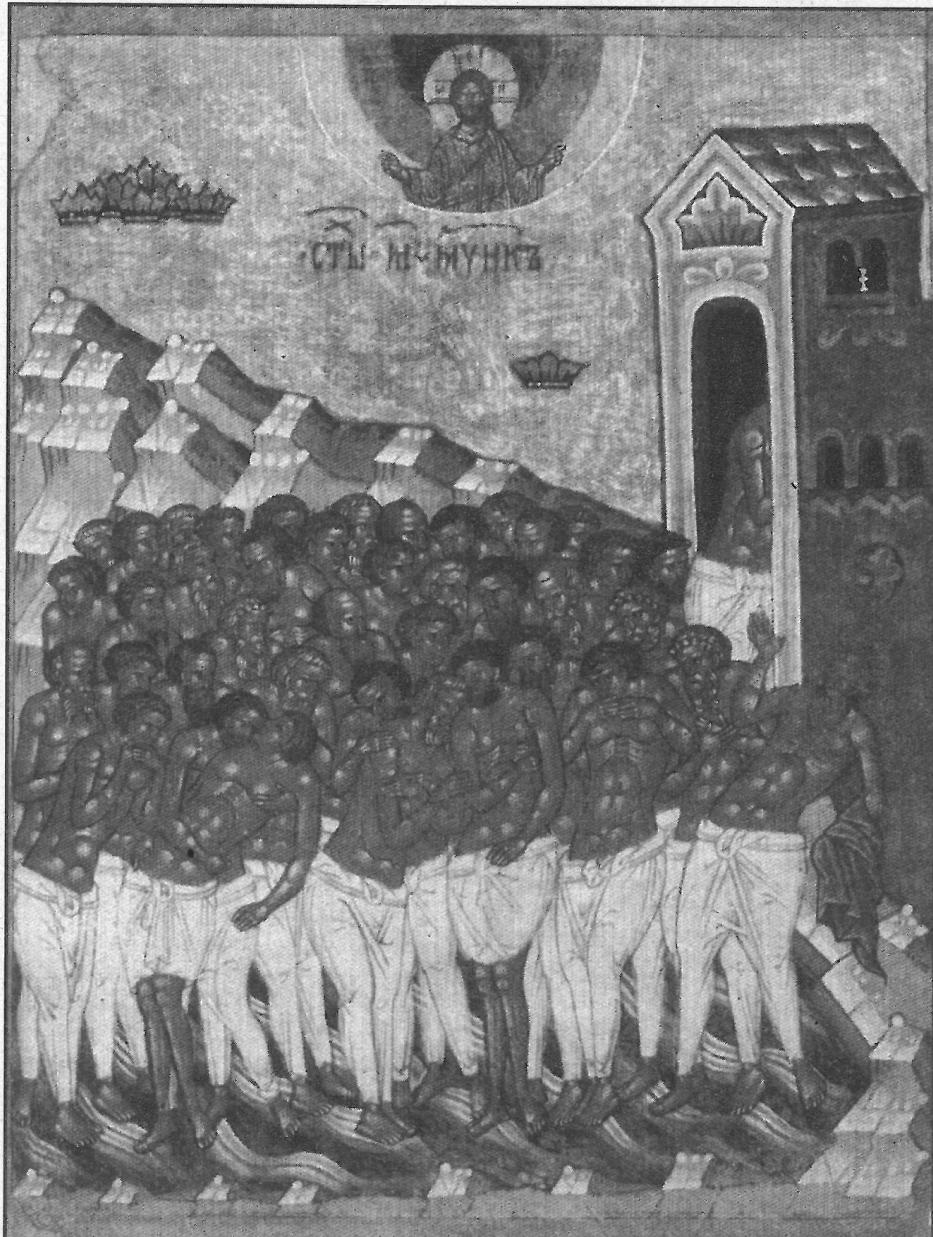
40 SEBASTSKÝCH MUČENÍKOV

9. marec je jeden z troch sviatkov v období veľkého pôstu, na liturgii vopred posvätených darov sa dokonca číta aj apoštol a evanjelium (je to polyjelejší sviatok). Napriek tomu sú sebastskí mučeníci u nás takmer neznámi, a preto sme sa rozhodli priblížiť vám ich hrdinské mučenictvo.

V roku 313 cisár Konštantín Veľký dal Milánskym ediktom Cirkvi slobodu. Ale edikt bol dodržiavaný len v západnej časti ríše. Na Východe, kde vládol Licínius, boli kresťania nadálej prenasledovaní.

V roku 320 táboril pri pontskom meste Sebast na hraniciach Malej Ázie vojenský pluk. Povest o udatnosti tohto pluku bola známa široko - ďaleko. V pluku bolo 40 vojakov - presvedčených kresťanov, ktorí odmietli priniesť obetu pohanským bohom. Veliteľ sa opýtal cisára, čo má s nimi robiť. Licínius sa snažil lichôtkami a prísľubom vysokých vojenských hodností odviesť týchto mužov od pravej viery. Keďže nepomohli ani hrozby, vladár dal vojakov zbičovať a uvrhol ich do žalára. Vojaci sa vo väzení navzájom povzbudzovali a pripravovali na posledný boj.

Bola krutá zima. Licínius si preto zmyslel, že ich umučí zimou. Dal ich zobliect' do naha a postaviť na ľad zamrznutého jazera. Aby mučenie

bolo krutejšie a pokušenie na útek účinnejšie, dal na okolí vyhriať kúpeľné miestnosti. Boli tam stoly plné jedla, víno a množstvo ovocia. Pri speve polonahých hudobníčiek hodovalo veľa rozkošníkov. Na toto všetko sa museli vojaci pozerať.

Ukrutný mráz páli údy hrdinských kresťanov. Rany po bičovaní sú obalené krvavými ľadovými hrudami. Pokožka

primíza k ľadu a po odtrhnutí opäť spôsobuje hrozné bolesti. Občas k nim prichádza veseliaci sa zástup zhýralcov a láka ich k plným stolom. Oni si však zohavenými končatinami zakrývajú oči a uši a volajú: "Ježiš, Ježiš!" No mráz neúprosne páli. Jeden z pohanských vojakov, ktorí ich strážili, pozdvihuje oči k nebu, aby podľa hviezd určil výmenu stráží. A hľa, vidí

nebo otvorené a zostupovať anjelov nesúcich veľmi žiarace koruny. Vojak padá na kolenná a klania sa. Potom opakovane počíta korunu, ale stále ich napočíta iba 39. Zvláštne, lebo mučeníkov je štyridsať. A tu vidí, ako jeden odsúdený odchádza k hodovníkom. Hned ho prijímajú s veľkými ováciami. Omdlievajúceho od strašnej zimy ho vedú do teplého kúpeľa. Akonáhle však vstúpil z mrazu do teplej vody, puklo mu srdce a bol na mieste mŕtvy. Celé jeho telo sčernelo.

Pohanský vojak, ktorý mal

stráž, vidiac príchod anjelov a útek zbabelca, bol osvietený bleskom viery. Rýchlo zo seba strhol šaty, odložil zbroj a nahý s vyznaním viery na perách sa postavil na ľad medzi zomierajúcich. Keď aj on pocítil muky polnočného mráz, otvorilo sa nebo a zostúpil štyridsiaty anjel.

Na druhý deň ráno rozkázał vladár, aby všetkým mučeníkom polámal kosti a ich telá hodili do ohňa. Najmladší z mučeníkov však ešte javil známky života, preto ho chceli nechať v kúpeľoch, aby od-

padol od viery. Tu pribehla jeho matka a dodávala mu odvahu, aby vytrval až do konca. Potom ho sama zobraťala na ramená a niesla za pohrebným vozom. Cestou zomrel aj on.

Telá mučeníkov boli spálené a ich kosti potom hodili do jazera. Po troch dňoch dal sebastský biskup vytiahnuť všetky kosti z vody a uložili ich na čestné miesto. Neskôr boli rozdelené do mnohých chrámov po celom svete.

Daniel a Andrej

SVÄTÝ TIEŇ

V dávnych časoch žil svätec taký dokonalý, že aj anjeli sa divili, ako je to na svete možné. Konal dobro, a ani to nespozoroval. Bol ako hviezda, ktorá pri vyžarovaní svetla nevie o svojej kráse.

Dávať a odpúštať bolo jeho heslo. Tým, čo to potrebovali, poskytoval duchovné i hmotné dary a odpúšťal nepriateľom. Vlastne ani nevedel, že im odpúšťa, pretože necítil bezprávie a urážky, ale len bolest preto, že sa tým vyvoláva Boží hnev. Preto čím viac mu nepriatelia ubližovali, tým viac ich miloval a modlil sa za ich obrátenie.

Vtedy anjeli pristúpili k Božiemu trónu a prosili: "Pane, daj mu moc konať zázraky."

Boh odpovedal: "Dobre, ale najprv sa ho spýtajte, čo by si prial."

A anjeli povedali svätcovi: "Chceš, aby si dotykom ruky uzdravoval chorých?"

"Nie, prosím, aby jedine Boh sám tak robil."

"Žiadaš si svojím slovom obracať hriešnikov a blúdiacich na správnu cestu?"

"To je práca anjelov, a nie úbohého človeka. Ja sa za hriešnikov môžem len modliť."

"Alebo hádam túžiš stať sa vzorom trpežlivosti a vábiť k sebe duše leskom čnosti, a tak oslavovať Pána Boha?"

"Nie! Keby sa duše blízili ku mne, vziaľovali by sa od Boha, ktorý môže aj ináč rozmnobiť svoju slávu."

"Čo si žiadaš?"

A svätec s úsmevom povedal: "Len jedno prosím, aby mi Boh zachoval svoju milosť. Tá mi postačí."

Ale anjeli naľiehali: "Musíš si vyprosiť schopnosť konať nejaký druh zázrakov, ináč ti sami nejaký určíme."

A svätec povedal: "Teda nech rozsievam okolo seba dobro bez toho, aby som o tom vedel."

Anjeli sa dľho radili. Konečne sa uzniesli, že keď bude svätcov tieň dopadáť bokom alebo do zadu, všade bude pôsobiť radosť. Bude uzdravovať chorých, mierniť bolesti a tešiť zarmútených. - A tak sa stalo.

Cesta, po ktorej svätec kráčal, opývala šťastím. Uschnuté trávniky sa zazelenali, zvädnuté kvetiny rozkvitli, vyschnuté potoky sa naplnili čistou vodou, líčka chorých detí zružoveli a pláč zarmútených sa zázračne utíšil.

A svätec šíril okolo seba blaho, ani o tom nevedel. Ľudia zas, šetriac jeho skromnosť, nikdy nehovorili o zázrakoch, ktoré konal. Ba zabudli aj jeho meno, nazývali ho "svätým tieňom".

P.J.Roberti

HOROSKOPY

Áno alebo Nie?

"Dnes budem mať úspešný deň", začul som rozhovor dvoch mladých dievčat na ulici. "A prečo?" odpovedala druhá. "Ale, to vieš, dnes som si to prečítala v svojom horoskope." S týmto sa už stretávame skoro každý deň.

Chcel by som sa zamyslieť nad touto tématikou, nad tématikou astrologie a výkladania z hviezd.

V prvom rade by som chcel poukázať na to, čo musí byť pre nás ako kresťanov, katolíkov smerodajné.

Chcel by som poukázať na Božie slovo, na Sväté písmo. Sv. písmo bolo napísané inšpiráciou Sv. Ducha a my si musíme uvedomiť, že Biblia nie je nejaká obyčajná kniha, ktorú si zo zvedavosti prečítame a ktorú potom niekam odložíme, ale musíme si uvedomiť, že Biblia je Božím slovom pre mňa, pre teba, pre každého z nás, že celá bola napísaná len kvôli mne. Boh k nám hovorí najmä skrze svoje slovo -

Sv. písmo. A ešte jedna vec, na ktorú by som chcel upozorniť, a to je, že Božie slovo má moc. Ono má moc nás zachrániť a priviesť k Bohu (Žalm 107, 20). Toto si

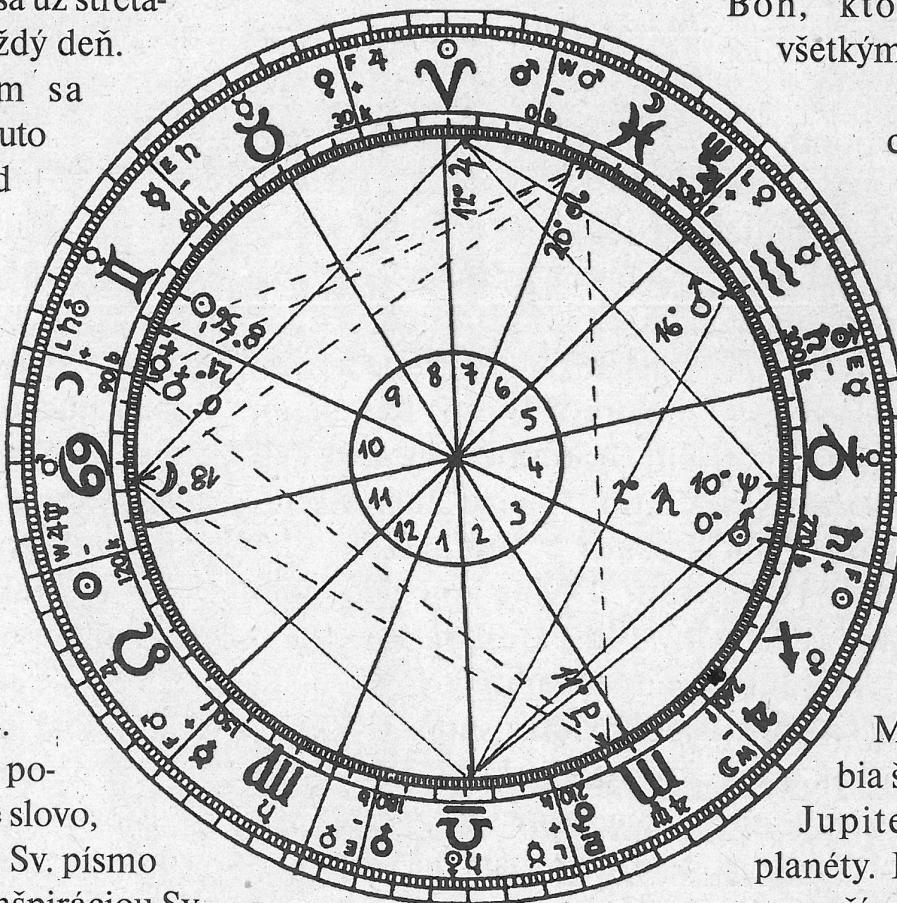
tvom Mojžiša pod trestom smrti varoval svoj ľud pred tým "aby nepozdvihoval svoje oči k nebu, slnku, mesiacu a hviezdam a aby sa im neklaňali" (Dt 4, 19; Dt 17, 2 - 5).

Nie je to bláznivé veriť, že hviezdy riadia náš život? Náš Nebeský Otec, ktorý stvoril všetko, aj hviezdy, on nás drží vo svojej ruke. Nie hviezdy, ale Boh, ktorý panuje nad všetkým, riadi náš osud.

Dalej by som chcel upozorniť na to, že podľa astrologického učenia majú planéty a znaky zverokruhu smerodajný vplyv na osud človeka. Robí sa rozdiel medzi priaznivými a nepriaznivými hviezdami: napr.

Mars a Saturn pôsobia škodivo, Venuša a Jupiter sú priaznivé

planéty. Počítanie astrológov spočíva v tom, že prepočítavajú a vykresľujú schematický obraz hviezdnej oblohy s tzv. "12 zverokruhmi", planétami a "silovými poliami" na základe hodiny alebo dňa narodenia - čo je vlastne horoskop, s ktorým sa každodenne stretávame skoro v každom časopise a v každom rádiu. Toto astrologické rozdelenie však nemá

musíme vždy pri čítaní a študovaní Božieho slova uvedomiť.

Takže, čo hovorí Božie slovo o výkladaní z hviezd? Podľa orientálnej viery mala hviezda, ktorá vyšla v deň narodenia nejakého dieťaťa, ovládať ako nejaký boh toto dieťa. Preto Boh prostredníc-

žiadnen vedecký podklad. Bolo jednoducho prevzaté od bablynských astrológov spoločne aj s ich výkladmi. Takže takýmito pohanskými bludmi sa my kresťania dávame klamať každý deň. "Astrológia stojí v príkrom rozpore s biblickou vierou a je pohanským, Bohu nepriateľským, protikresťanským náboženstvom hviezd, za ktorým stojí špiritistické veštenie." (Kremer, E.: *Geöffnete Augen*, Selbstverlag 1977).

Ked' už som spomenul zvieratník, tak by som chcel pripomenúť, že používanie zvieratníka pre horoskop čo najostrejšie odmietol aj známy astronóm a fyzik Ján Kepler: "Astrológovia vymysleli rozdelenie dvanásťich domov nebies práve za tým účelom, aby mohli rozličným spôsobom odpovedať na všetko to, čo chce človek vedieť. Ja však považujem tento spôsob za nemožný, poverčivý, veštecký a za prívesok arabskej sortilégie." (Kepler, J.: zit. bei H. Löhr) (Sortilégia je vykladanie osudu)

Aké sú dôsledky pôsobenia horoskopov na človeka kresťana? V prvom rade, že privádzajú človeka k absolútnejmu nevoľníctvu a zapríčinujú ochrnutie vlastnej slobodnej vôle. Prostredníctvom závislosti na horoskope sa človek dostáva do stavov strachu a to najmä pri rozhodovaní. A v samotnom

dôsledku ako jeden z najčastejších príznakov zaoberaňa sa okultnými vecami prichádzajú depresie a stavby malomyseľnosti. Kto denne číta horoskop, možno spočiatku len zo žartu, bude neskôr v neho stále viac veriť. Denne ho čítajú milióny ľudí, ktorí veria v to, že daný zvieratník je rozhodujúci v ich osude. Chcel by som tiež dodať aj nejaké údaje, ktoré sú staré asi desať rokov, to znamená, že ich počet k dnešnému dňu niekol'konásobne narástol, takže: v USA je asi 10 tisíc astrológov z povolania a 14 tisíc jasnovidcov so 42 miliónmi zákazníkov a s obratom skoro 10 miliárd korún.

Astrológiu a horoskopy preto môžme s kľudným svedomím zaradiť medzi hriechy proti prvému Božiemu prikázaniu, pretože našu vieru,

ktorá má patriť jedine Bohu, odovzdávame do rúk pochybných ľudí, ktorí sú ochotní za peniaze nám predpovedať našu budúcnosť. Je zaujímavé vedieť, že Starý zákon takúto zradu viery nazýva "duchovným smilstvom, duchovnou neverou". Takže zanechajme pohanské a okultné praktiky a zrieknime sa týchto bludov, skrize ktoré nás chce diabol voviť do pasce a do svojej závislosti. Odhadme z krku znamenia zvieratníka, pretože za nás nezomreli na kríži nejaké váhy alebo vodnár, ale Ježiš Kristus, ktorý je pravým Bohom. Vyznajme mu svoju neveru, úplne sa mu oddajme a prijmime ho za svojho osobného Vykupiteľa a uvidíme ako nás láskavo znova prijme za svoje milované deti. Pocítíme jeho odpustenie a náš život dostane celkom nový zmysel.

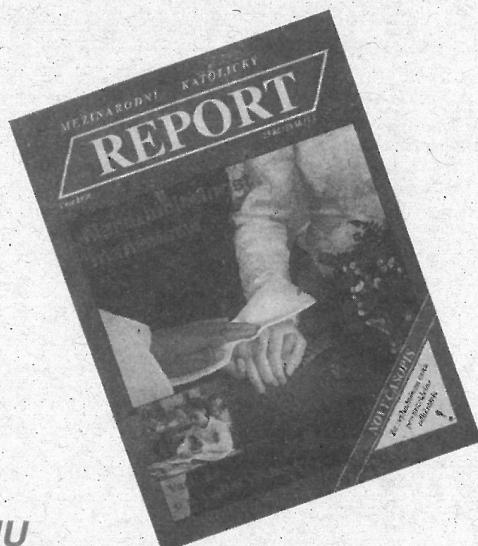
br. Damián

- Viete, čo znamená M.K.R.?
- Chcete mať prehľad o dianí vo svetovej Cirkvi?
- Ste náročný čitatel a neuspokojí Vás hocičo?

SIAHNITE PO:

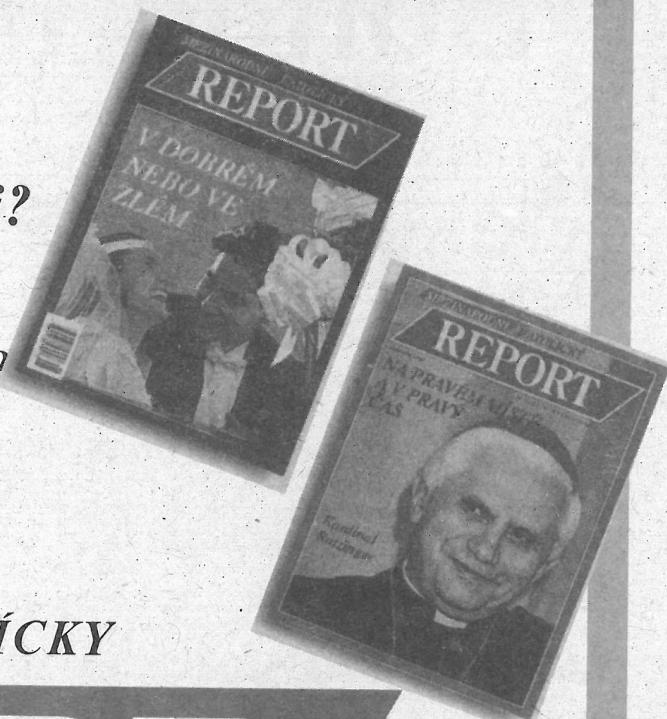
MEDZINÁRODNÝ KATOLÍCKY

REPORT

**Z OBSAHU
FEBRUÁROVÉHO ČÍSLA:**

- Vatikán o sexuálnej výchove.
- Falošná etika.
- Nerozlučiteľnosť manželstva.
- Prečo byť práve katolíkom?
- Afrika - kmeňový systém.
- Hongkong
- napäťe očakávanie roku 1997

- (Na 56 farebných stranách oboznamuje čitateľa s dianím vo svete a svetovej Cirkvi.
- (Prináša komentáre k aktuálnym problémom spoločnosti.
- (Prináša katolícky pohľad, prísne posudzovaný z hľadiska viery a morálky.

OBJEDNÁVKY PRIJÍMA:

Agentúra LUX
Zvonová 21
965 01 Banská Štiavnica

**CELOROČNÉ PREDPLATNÉ
+ POŠTOVNÉ = 340 SK**

Boh ťa miluje...

D G

R: Boh ťa mi- lu-je a ja ťa mi- lu-jem a

D A D A D

1. 2.

tak by to ma- lo byť. tak by to ma- lo byť.

D G

1. Mal by som byť šťast-ný, aj ty by si mal byť šťast-ný

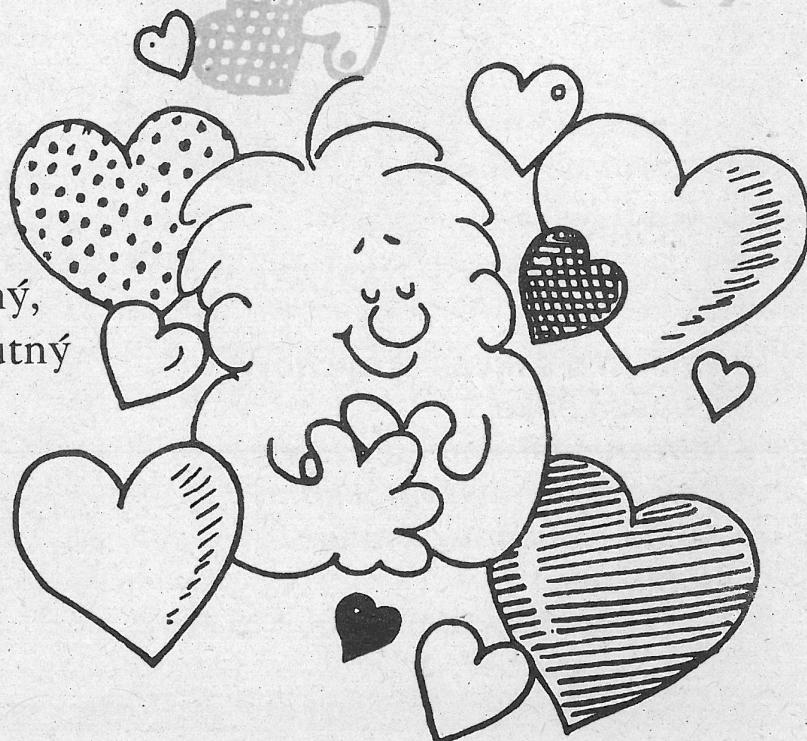
D A D A D A

1. 2.

a tak by to ma- lo byť. a tak by to ma- lo byť. Pre-to-že. R:

2. Mohol by som byť smutný,
aj ty by si mohol byť smutný
a tak by to nemalo byť.

3. Máme sa mať radi
ako bratia a sestry
a tak by to malo byť.

GALÉRIA HUMORU

Po skúške hovorí sklamaný študent:

- Viac už nechcem počuť žiadne príslovie! Na skúške som mlčal a miesto zlata som dostal päťku!

xxx

Učiteľ sa pýta žiaka:

- Ako sa volá tvoj otec?
- Adam.
- A matka?
- Eva.
- Ešte mi povedz, že boli vyhnani z raja.
- Áno, boli. Mali 20 tisícové manko.

xxx

Zbojníkov syn sa vracia zo školy a otec sa pýta, ako dopadla skúška.

- Výborne, - znala odpoveď. - 20 minút mi dávali záludné otázky, ale nedostali zo mňa ani slovo.

xxx

Hovorí učiteľ deťom:

- Všetko, čo predvídal Jules Verne, všetko sa splnilo.

Kto si kričí zozadu:

- Nie všetko. Dva roky prázdnin sa nesplnili.

xxx

Učiteľ prírodopisu vysvetluje žiakom:

- Dnes sa budeme učiť o bocianoch.

Prihlási sa jedna žiačka a vráví:

- Pán učiteľ, my sme už dosť veľkí na to, aby sme vedeli, že nijakí bociiani neexistujú.

xxx

Predsedajúci maturitnej komisie sa pýta žiaka:

- Ste celkom bledý. Bojíte sa otázok?

- Nie, ale svojich odpovedí.

KVÍZ + KVÍZ + KVÍZ

SPRÁVNE ODPOVEDE: C, B, B.

VÝHERCOVIA (bolo 17 správných odpovedí):

Henrieta Sršňová, Prešov

Mária Čopová, Ubl'a

Lucia Lukáčová, Poša

NOVÉ OTÁZKY:

1. V roku 1996 uplynie od smrti biskupa Hopku:

- 20 rokov
- 25 rokov
- 30 rokov

2. Trojsvätá pieseň "Sväty Bože, svätý Silný, svätý Nesmrteľný, zmiluj sa nad nami" má pôvod:

- v Zjavení sv. Jána (Apokalypse)
- vo videní proroka Izaiáša
- v proroctvách proroka Agea

3. Mojžiš, autor Tóry, opísal Paschu - prechod cez Červené more:

- v knihe Exodus
- v knihe Genezis
- v knihe Numeri

PRERIEKLI SA

Na hodine:

- Nevieš, kto bol starokresťanský Boh vojny?
- Asi Zeus?!

(kresťania mali asi spočiatku viac bohov)

Bože, láska moja, teba vrúcne ľutujem, preto svoje hriechy milujem....

(keď jazyk nevie, čo chce povedať rožum)

Na hodine:

- Podľa cirkevného práva sa brat a sestra nemôžu stať manželmi. Ale brat s bratrancom sa môžu brať, ale musia mať na to povolenie.

(a čo povolenia na ďalšie hriechy do neba volajúce?!)

OZNAM

**SPRÁVNE ZNENIE
TAJNICKY, AKO AJ
ODPOVEDE NA KVÍZ,
ZASIELAJTE NA NAŠU
ADRESU:**

**Prameň
Sládkovičova 23
080 01 Prešov**

najneskôr do 30.4.1996

NEZABUDNITE NA:

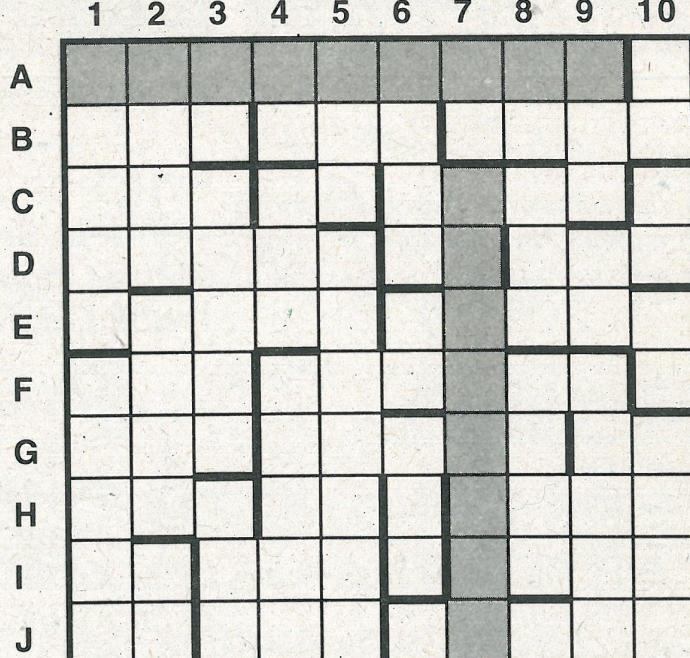
KUPÓN 1/96

VODOROVNE:

A - začiatok tajničky - značka kyslíka.
 B - ribonukleová kyselina - starorímsky ochranný domáci bôžik - Oto (nem.). C - nie taký - ŠPZ Dolný Kubín - Obývacia miestnosť - MPZ Nemecka. D - import - značka pre abampér - len. E - ženské meno (18.8.) - snaha pomôcť. F - roh izby - preveriť - nota základnej stupnice. G - osobné zámeno - prvý v pretekoch - spojka. H - znova - jednotné číslo oje - spojka - mesto v Kalifornii. I - solmizačná slabika - ženské meno (16.2.) - vodík - vydavateľstvo. J - od (lat.) - cicať - riečna ryba.

ZVISLE:

1 - dostaví sa - sv.divotvorec. 2 - rok (lat.) - Mesiac - na tom istom mieste (skr.). 3 - predložka - Iveta (čes.) - Slovenská informačná služba. 4 - Boh (hebr.) - ruská rieka - škôlka (zastaralo). 5 - riečny kôrovec - vplietat. 6 - sólový spev - značka pre oersted - pohyb v šachu - mäkká spoluuhláska. 7 - opytovacie zámeno - koniec tajničky.

8 - ŠPZ Martina - predpona označujúca vzťah k životu - syn Sáry - značka uránu. 9 - čistiaci prostriedok - ŠPZ Bratislava mesto - slovenský herec. 10 - značka kvality mûky - áno (rus.) - do (lat.) - Jaromíra (dom.)

Pomôcky:

NAPA, LAR, OVODA.

OSPRAVEDLNENIE

Ospravedlňujeme sa Vám za chybu, ktorá vznikla pri prepisovaní piesne v minulom číslе. Závery strof v druhom opakovani nemajú znieť:

*"....sláva tebe, Otec náš",
ale tak, ako je to vyznačené v notách, teda:
"....sláva tebe, náš Pán".*

redakcia

V ĎALŠOM ČÍSLE

Vám Životopisnými medailónmi predstavíme bratov piatakov, ktorí končia pobyt v našom seminári a odchádzajú medzi vás. Navštívime spolu s vami biskupsú rezidenciu tam, kde nechodí každý. Samozrejme nebudú chýbať stále rubriky, súťaže a pieseň.

redakcia

ČASOPIS GRKAT. BOHOSLOVCOV
Prameň

Vydáva Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča. Registračné číslo OÚ - XI/17/93. Redakčná rada: Pavol Obraz, Martin Mikula, Jozef Lukáč, František Barkóci. Grafická úprava: Maroš Rinik, Juraj Gradoš. Adresa redakcie: PRAMEŇ, ulica biskupa Pavla Gojdiča 2, 080 01 Prešov, Slovensko. Telefón: 091-725 166, fax: 091-733 840. Nevyžiadane rukopisy nevraciame. Predplatné: 40 Sk + 5 Sk poštovné. Podávanie novinových zásielok povolené VRP Košice, č.j. 1176-PTP-1994 zo dňa 19.4.1994. Litografie: OPAL, spol. s r.o., Tlač: Tlačiareň Juraj Kušnír, združenie podnikateľov, Sabinovská 117, Prešov.

Slovenská reštaurácia

vás pozýva na návštěvu reštaurácie,
Manager clubu a predajne potravín - polotovarov.

Ponúkame nielen špeciality slovenskej kuchyne,
ale aj príjemné posedenie a aperitív v bare, či salóne.

Poskytujeme miestnosti na obchodné rokovania
a spoločenské posedenia (pracovné obedy, životné jubileá, svadby a pod.).

Hlavná ulica č. 13
denne od 9.00 - 22.00 hod.
Tel.: 725 115, 724 858, 724 827

Prajeme Vám dobrú chut'.

papiernictvo

Štefan ADAMČÍK
Hlavná 18, Prešov

- ☞ školské potreby
☞ kancelárske potreby

PREDAJŇA
na Hlavnej ulici č. 65
v Prešove ponúka:

- ↳ šijace stroje
↳ horské bicykle
↳ iné športové
potreby

LEKÁREŇ sv. Damiána

Prešov, Hlavná 1

Vám ponúka:
humánne
a veter. lieky,
vitamíny, minerály,
kozmetiku a
dojčenský sortiment

Po-Pi: 8.00-17.00

tel./fax: 091/72 31 12

SPOLOK BISKUPA PETRA PAVLA GOJDICA

Vám ponúka reklamu
v ním vydávaných publikáciách,
knihy Patrológia - životy a spisy
sv. otcov, Liturgika II. a III.,
pamiatky na prvé sv. prijímanie
a iné náboženské predmety.

Nájdete nás v priestoroch
Gr.kat. bohosl. fakulty v Prešove.

CENNÍK REKLAMY V ČASOPISE PRAMEN:

- predposledná strana obálky (2 farby)

1/21 str. - 150 Sk (5x3 cm)

2/21 str. - 300 Sk

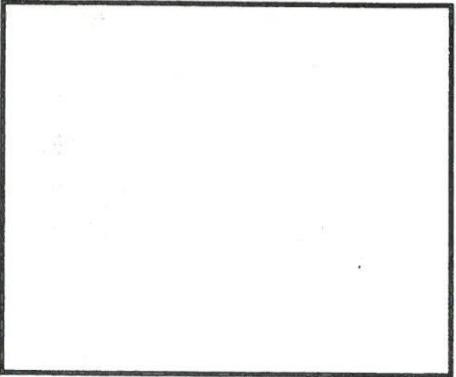
1/7 str. - 450 Sk

- druhá strana obálky:

- celá str. - 3000 Sk

- príplatok za ďalšiu farbu: 50 Sk

- príplatok za plnofarebnú reklamu
určujeme podľa zložitosti reklamy.

MENO _____
PRIEZVISKO _____
ULICA, ČÍSLO _____
MESTO _____
PSČ _____
ŠTÁT _____

Prameň

časopis gréckokatolíckych bohoslovcov
Sládkovičova 23
080 01 Prešov
Slovensko

OBJEDNÁVKA

Zároveň si objednávam ..... výtlačkov
časopisu Prameň.

.....
podpis

ODPOVEDNÝ LÍSTOK PRE ZARADENIE DO ŽREBOVANIA

KVÍZ: 1   A   B   C
                2   A   B   C
                3   A   B   C
                4   A   B   C

Znenie tajničky:

Správnu odpoveď zakrúžkujte.

VAŠE PRIPOMIENKY:

KATEDRÁLNY CHRÁM SV. JÁNA KRSTITEĽA

IKONOSTAS KATEDRÁLNEHO CHRÁMU